

Revisorns påverkan på skatterapportering i små aktiebolag

En studie efter avskaffandet av revisionsplikten

Abstract

This study investigates whether auditors affect the tendency to report correct taxes for small companies. Since November 2010 the smallest companies in Sweden are no longer obliged by law to have an appointed auditor to perform the former yearly audit. The auditor shall during the audit, amongst other tasks, investigate whether the audited companies follow Swedish law, and report them if they do not. The presence of the auditor might influence the actions of companies to act according to law, and reduce errors in the reporting. Errors regarding tax reporting will result in a revised tax decision if detected by The Swedish Tax Agency.

The study applies a quantitative method analyzing 114 companies that have obtained a revised tax decision and 386 companies who have not received this from the fiscal year of 2012. The study uses a logistic regression to analyze the effect auditors have on tax reporting. The results indicate that the auditor does not affect the tendency to report incorrect tax.

Key words: Revised tax decision, tax errors, The Swedish Tax Agency, audit exemption, logistic regression

Tutor: Stina Skogsvik

Presentation: 28 maj 2014

Carl Onsjö (22683@student.hhs.se)

Johan Wiklund (22135@student.hhs.se)

Författarnas tack

Ett stort tack till handledare Stina Skogsvik, Amanda Björkman, Lisa Asp-Onsjö, Carin Backlund och Ulf Sparring för stöd och inspiration. Vi vill också tacka Pia Bergman och Stig Wahlroos för tillhandahållande av data som gjort denna studie möjlig.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Syfte	3
1.2 Bakgrund	4
2. Teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning	7
2.1 Risktagande vid skatterapportering	8
2.2 Revisorns påverkan på information	9
2.3 Agent principalteorin	10
2.4 Ytterligare faktorer som påverkar skattefel.....	12
2.5 Kopplingar till denna studie	13
3. Metod	14
3.1 Undersökningsmetod	15
3.2 Datainsamling	15
3.3 Testlogik.....	15
3.3.1 Test av modellens robusthet.....	18
3.4 Identifiering av kontrollvariabler.....	19
3.4.1 Definition av kontrollvariabler	20
3.4.2 Diskussion av kontrollvariabler	20
4. Avgränsning och urvalskriterier	23
5. Resultat	24
5.1 Deskriptiv data.....	25
5.2 Hypotesprövning.....	26
5.3 Logitregression	27
5.3.1 Robusthet & Generaliserbarhet.....	30
6. Analys	31
6.1 Tolkning	31
6.2 Diskussion	33
7. Slutsatser.....	35
7.1 Reliabilitet.....	36
7.2 Validitet.....	36
7.3 Kritik och rekommendation till fortsatt forskning.....	37
8. Referenslista	39
9. Appendix	46

1. Inledning

I Sverige har det sedan 1983 varit ett lagstiftat krav att ett aktiebolags räkenskaper ska granskas av revisorer. Syftet med revisionen har varit att skapa transparens och enhetlighet i den ekonomiska rapporteringen. En revisor är att betrakta som en kontrollfunktion vars uppgift till stor del är att säkerställa att företaget förser dess intressenter med en objektiv bild av verksamheten. Revisorerna ska granska vd:ns och styrelsens förvaltning samt bokslut och årsredovisning och se till att företagen följer god redovisningssed (9 Kap. 3 § ABL). Då revisorerna har fler intressenter än enbart företaget de har som kund ska de vara oberoende.

I november 2010 avskaffades kravet på att ha en utsedd kvalificerad revisor för de minsta bolagen i Sverige. Avreglering påverkade över 70 procent av Sveriges aktiebolag (Skatteverket 2010). Skatteverket ställde sig kritiska till förändringen då de befarade att den skulle medföra fler skattefel och mindre transparens (Svenskt Näringsliv 2005). Vid utförandet av föreliggande studie har tre år passerat sedan avregleringen och således har samtliga bolag haft möjlighet att avskaffa revisorn.

Då det pågår en debatt om att eventuellt höja gränsvärdena för de bolag som omfattas av frivillig revision förefaller det intressant att undersöka hur avregleringen påverkat skatterapporteringen (Driva Eget 2011).

1.1 Syfte

Studien ämnar undersöka hur användandet av revisor påverkar skatterapportering i små aktiebolag och om det finns ett samband mellan skattefel och förekomst av revisor. Då diskussionen om en mer omfattande avreglering är aktuell förefaller det intressant att utreda vad tidigare lagförändring har haft för betydelse (Driva eget 2011). En aspekt inom ramen för lagändringen är kvaliteten på skatterapporteringen. I denna studie kommer revisorns påverkan att

undersökas genom en jämförelse mellan de bolag som har gjort fel i skatterapporteringen under räkenskapsåret 2012 och de bolag som har rapporterat korrekt. Genom detta avser studien öka förståelsen för bolagsrevisionens skatteimplikationer för Skatteverket och de berörda aktiebolagen.

Frågeställningen i denna studie blir således:

Påverkar förekomsten av revisor sannolikheten för att ett aktiebolag gör skattefel?

1.2 Bakgrund

För att ge en bättre förståelse för studiens undersökning kommer det i följande avsnitt redogöras för bolagsrevisorns historia samt Skatteverket och dess verksamhet.

I Sverige började revisionen ta form redan på 1600-talet då vissa räkenskaper lämnades över för att skötas av externa parter (Cassel 1996). Under 1800-talet utvecklades revisorsrollen i samband med industrialiseringen och i och med att Sveriges första aktiebolagslag infördes kom revisorn att förekomma mer frekvent (1848 års aktiebolagslag). Det fanns fortfarande inga krav på aktiebolagen att ha en revisor, men i flera fall där företagens struktur hade blivit allt mer komplex användes revisorer. Under 1890-talet reviderades lagen och revisorn fick en uttalad roll i den nya 1895 års aktiebolagslag (50-52 §§) där det för första gången i Sveriges historia ställdes krav på revision. Revisorerna tilldelades då mer makt och befogenheter än tidigare (Wallerstedt 2009 s.24; Sjöström 1994 s.31).

Kreugerkraschen år 1932 skakade om svenskt näringsliv och resulterade i 1944 års aktiebolagslag med hårdare krav på, och större befogenheter för revisorerna (1944 års ABL § 107). Definitionen av revisorn uppdrag blev snävare och började likna de normer vi har idag (Cassel 1996; Sjöström 1994).

I 1975 års Aktiebolagslag instiftades för första gången ett specifikt krav om att alla bolag med ett bundet kapital på 1 MSEK, över 200 anställda och en balansomslutning som överskred 1 000

prisbasbelopp var skyldiga att ha en utsedd auktoriserad revisor eller granskningsman. Syftet var att minska ekonomisk brottslighet. Ovanstående krav ställdes även på samtliga börsnoterade bolag. På mindre bolag, som inte uppfyllde kriterierna, kunde detta krav inte ställas då det helt enkelt inte fanns tillräckligt många revisorer att tillgå (Svenskt näringsliv 2005).

Första januari 1983 stärktes återigen kraven på att ha en utsedd auktoriserad eller godkänd revisor och lagen vidgades därmed till att gälla samtliga aktiebolag. Argumentet som användes vid införandet var att minska förekomsten av ekonomisk brottslighet. Två år senare blev det även revisorns plikt att anmärka i revisionsberättelsen om företaget som granskats inte uppfyllde skattekraven (Svenskt näringsliv 2005).

Efter att Sverige gått med i EU 1995 så infördes 1995 års aktiebolagslag och nya regler gällande revisorer (Wallerstedt 2009). Fjärde EU-direktivet innehåller undantag från revisionsplikten för de minsta bolagen för att underlätta internationell konkurrens. Undantaget omfattar idag de bolag som inte överskrider minst två av följande gränsvärden: 50 anställda, 1 miljon europeiska beräkningsenheter (ca 4 miljoner euro) i balansomslutning och 2 miljoner europeiska beräkningsenheter i omsättning (ca 8 miljoner euro). 2006 påbörjades en utredning för att undersöka om ett liknande ramverk var applicerbart på svensk lagstiftning. Vid angiven tidpunkt var endast Sverige och Malta de nationer inom EU som hade obligatorisk revisionsplikt för alla aktiebolag (Wallerstedt 2009). Som en konsekvens lades två lagförslag om förändring fram 2008 varav det mer restriktiva förslaget röstades igenom (SOU 2008:32; Driva eget 2010). Detta resulterade i att Sverige idag har relativt låga gränsvärden jämfört med andra EU-länder trots att många övriga medlemsländer också har valt att sätta egna lägre gränsbelopp än EU-direktivets.

Det regelverk som gäller i dagens Sverige lades fram år 2008 för att senare träda i kraft november 2010. Denna avreglering kom att innebära administrativa kostnadslättnader för en stor del av alla Sveriges aktiebolag (Skatteverket 2010).

De företag som inte uppfyllt mer än ett av nedan specificerade krav under de två senaste räkenskapsåren omfattas av lagförändringen som innebär att revisionen blir frivillig.

- Fler än 3 anställda
- mer än 1,5 miljoner kronor i balansomslutning
- mer än 3 miljoner kronor i nettoomsättning

Publika aktiebolag, aktiebolag som enligt särlagstiftning är skyldiga att ha revisor, och aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning är dock undantagna denna valmöjlighet och måste därför alltid ha en utsedd revisor (Bolagsverket 2014).

Det pågår i nuläget en debatt om att öka gränsbeloppen för att frivillig revision även ska omfatta större bolag. De vanligast förekommande argumenten för ytterligare en avreglering är att de befintliga gränsbeloppen hämmar tillväxt och att nyttan av revision inte alltid överstiger kostnaden (SOU 2008:32). Förslag har således lyfts fram om att öka gränsvärdet för nettoomsättning till 8 miljoner euro, vilket ligger helt i linje med utvecklingen i övriga EU-länder samt tidigare nämna EU-direktiv. I länder som Storbritannien och Tyskland appliceras en mer liberal syn som resulterat i att gränsvärdena är väsentligt högre. Med avstamp i denna diskussion är det därmed intressant att undersöka implikationerna av den mindre avreglering som redan har inträffat (Riksdagen 2013; Svenskt Näringsliv 2005 s.12).

För att kontrollera och förhindra skattefel utför Skatteverket skatterevision och granskar deklarationer och skatterapportering (Skatteverket 2006). De har som mål att 80 procent av de utförda skattegranskningarna ska resultera i ett reviderat skattebeslut (Wennerstrand, Intervju). Detta innebär att majoriteten av de granskade företagen på något sätt misstänks för att felaktigt ha rapporterat inkomst eller kostnader innan en granskning genomförs. Misstanke för fusk väcks vanligtvis från inkommande tips från externa parter, varav en del av dessa i ett senare skede leder till att skattegranskning utförs. Dessutom har Skatteverket olika fokusområden varje år som utreds i större utsträckning än andra då det varken finns tid eller resurser att kontrollera allt. Dessa fokusområden är ofta branschspecifika och fastställs centralt inom myndigheten. Utöver

detta görs även kontroller på slumpmässigt utvalda individer och företag. Dessa granskningar är dock bara en liten andel av alla utförda skattegranskningar (Skatteverket 2006).

Skatteverket är uppdelat på flera avdelningar som specialiserar sig inom olika områden och olika typer av skattefrågor. Vissa avdelningar utför granskningar och då med fokus på dess specifika område. Skatteverket gör flera tusen revisioner per år, var vid dessa kan bero på allt från mindre fel i deklarereringen till bedrägeri där varje revision resulterar i ett omprövningsbeslut (Skatteverket 2006). Felen som upptäcks av Skatteverket kan vara avsiktligt fusk eller oavsiktliga fel som beror på okunskap eller vårdslöshet. Alla dessa leder dock till omprövningsbeslut vid upptäckt, vilket innebär att en ändring av skattebeslutet görs. Omprövningsbeslut kan därmed avse allt från korrigering av felaktiga deklarationer till korrigering av skattefusk, och är skattebeslut som omprövats på Skatteverkets eller företagets begäran då båda parter kan rapportera fel. Ett omprövningsbeslut behöver inte betyda att skattefusk har förekommit utan snarare att skatterapporteringen inte har genomförts korrekt från början. I de fall skattefusk förekommer kan straffen variera från skattetillägg till villkorlig dom/fängelse och/eller näringsförbud beroende på brottets allvar (Skatteverket 2009; Skatteverket 2005). Denna studie skiljer inte på avsiktliga och oavsiktliga skattefel.

Skattefel hos de minsta företagen utgör en betydande del av alla rapporterade skattefel. Dessa företag har frivillig revision men granskas inte enbart av den anledningen att de valt bort revisor. Nya rutiner med större upplysningsskyldighet har dock införts för att öka transparensen och kontrollen (Regeringens proposition 2010).

2. Teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning

I följande kapitel kommer de teorier och tidigare forskning som används vid formuleringen av frågeställningen och senare vid analys av resultaten att presenteras. Kapitlet inleds med att beskriva skattebeteenden och risktagande. En stor del utav den forskning som refereras till har genomförts på privata och inte juridiska personer, men har av författarna bedömts vara

applicerbar. Efter detta beskrivs forskning och teorier kopplade till revisorsrollen. Då forskning inom Sverige har bedömts vara något knapphändig för denna typ av studie har internationella studier tolkats för att möjliggöra en mer djupgående analys. Slutligen presenteras de teorier och studier som behandlar ytterligare förklarande faktorer till felrapportering av skatter som sedan kommer att användas för att identifiera kontrollvariabler.

2.1 Risktagande vid skatterapportering

Allingham och Sandmo beskriver en teori om hur individer resonerar när de ska deklarerar. Antingen deklarerar personen i fråga hela inkomsten, eller så deklarerar han eller hon en del av inkomsten. Valet beror huvudsakligen på huruvida individen riskerar att bli granskad av skattemyndigheten eller inte. Om personen i fråga inte blir granskad drar han eller hon fördel av att inte ha deklarerat hela inkomsten och personen behåller då mer av inkomsten själv (Allingham & Sandmo 1972). På så vis är risken för att bli upptäckt i allra högsta grad relevant för att göra det rationellt bästa valet. Nedan kommer det att redogöras för en del av den forskning som behandlat detta fenomen.

I ett simulerat experiment av Friedland studerades 15 subjekts skattesmitningsbeteende. I denna studie framstod det att höga straffavgifter var mer avskräckande än frekventa granskningar. Det diskuteras också hur olika individer uppfattar risken av en skattegranskning och hur denna risk påverkar rapporteringsbeteendet eftersom det i verkligheten är svårt att statistiskt beräkna denna risk (Friedland, Maital & Rutenberg 1978). Spicer och Thomas genomför en liknande studie där de undersöker förhållandet mellan sannolikheten att bli skattegranskad och valet att skattefuska genom att simulera ett experiment på studenter. Resultatet av denna studie indikerar- i linje med Friedlands resonemang- att det är tveksamt om skattebetalare gör de svåra kalkyleringar som krävs för att hitta den optimala rapporteringsnivån (Spicer & Thomas 1982). Det är inte heller troligt att de har tillräckligt med information för att göra dessa beräkningar. Tillgången till denna information påverkade tydligt hur mycket av inkomsten som rapporterades i experimentet, men i verkligheten är den informationen svår att få tag på.

Kirchler (2007) sammanfattar i "The economic psychology of tax behaviour" mycket av den forskning som anknyter till risken att fusk upptäcks och hur den påverkar skattebeteenden. Han

konstaterar att upptäcktsrisken, som här antas vara nära bunden till skattegranskningsfrekvensen, inte alltid följer rationalitetsteorin som den neoklassiska ekonomin förväntat sig. Fischer, Wartick och Mark redogör tydligt för ett stort antal studier angående risken för upptäckt och skattemedgörlighet och har använt sig av en mängd olika undersökningsmetoder där slutsatserna är väldigt enhetliga, om sannolikheten för upptäckt ökar, minskar tendensen till skattefusk. Dock är denna effekt väldigt liten (Fischer, Wartick & Mark 1992).

I Sverige specificeras det tydligt i revisorslagen att en revisor ska utföra sitt uppdrag efter god revisionssed (19 § RvL). Detta innebär att revisorn ska vara objektiv, självständig och opartisk. Revisorn får alltså inte vara partisk mot det granskade bolaget och ska inte dölja lagbrott såsom skattefusk. Om skattebrott förekommer ska åtgärder vidtas och revisorn ska meddela styrelse och åklagare (Kap. 42-44 §§ ABL). I de bolag som väljer att inte använda en revisor kommer detta inte uppdagas och bolag har i dessa fall större möjlighet att inte korrigeringar fel.

2.2 Revisorns påverkan på information

Initialt var motiven för revision endast att identifiera och förhindra bedrägeri för att sedan utvecklas till att mer noggrant kontrollera rapporteringen (Lee 1970). Detta stämmer väl överens med revisionens framväxt och utveckling i Sverige.

En betydande del av den nuvarande forskningen om revisorer och dess bidrag till samhället utgår från att revisorernas uppgift är att förmedla och säkerställa information. Gjesdal är en av de som har undersökt syftet med finansiell rapportering och vilka konsekvenser detta har för företagets intressenter. Gjesdal argumenterar för att syftet med finansiell rapportering kan delas upp i två delar. Han menar på att det dels fyller en viktig funktion för investerare men också för intern kontroll och styrning. Vidare menar han på att finansiell rapportering möjliggör indirekt delegering eftersom många beslut fattas i företagstoppen men utförs längre ned i företagshierarkin. Rapporteringen fyller därmed en nödvändig kontrollfunktion för att de som tagit ett beslut ska ha möjlighet att kontrollera att uppgiften är utförd och att målsättningar har uppnåtts. Båda ovannämnda argument är en följd av att minska en ojämn fördelning av information mellan aktörer och intressenter (Gjesdal 1981).

Antle utgår från att en revisors främsta roll är att producera den information som Gjesdal beskriver och gör en analys utifrån ett agent principal-perspektiv mellan ägare och ledningen (Antle 1982). Vidare konstateras det i två skilda studier att en stor del av vad som driver efterfrågan på granskning av räkenskaper härstammar från informationsasymmetrier (Power 1997; Chow 1982). Många forskare menar också på att en granskning av en bolagsrevisor kan säkra kontrollen och minska risken för att information blir felförmedlad, och därmed reducera agentkostnader (Power 1997; Hossain 1995; Watson, Shrives & Marston 2002).

Wallace beskriver nyttan av revision och rollen revisorn har vid rapportering. Eftersom företagsledningen inte har några fördelar att ange något negativt i årsredovisningen tenderar de att vara för positiva. Wallace menar på att investerare och övriga intressenter därmed riskerar att grunda sina beslut på en felaktig bild av verksamheten, och revisionens roll blir således att förbättra och säkerställa att den information som utges är sann (Wallace 2004). Detta är som tidigare beskrivet ett återkommande antagande inom forskningsområdet.

2.3 Agent principalteorin

En stor del av den forskning som behandlat skattefusk bygger på det antagande Adam Smith gjorde i boken ”Wealth of nations” om att individen är rationell. Detta antagande är även något som uppmärksammas i agent principalteorin och har som utgångspunkt att berörda parter kommer att handla enligt vad som för dem är rationellt bäst.

Ett agentförhållande är ett strukturellt arrangemang som skapas när den ena parten är beroende av en annan part att utföra en uppgift. Agenten och principalen söker båda att maximera sin nytta vilket kan leda till utfall som inte är ömsesidigt önskade (Jensen & Meckling 1976). Detta problem härstammar ofta från informationsasymmetrier då agenten har större insyn och bättre information i företaget än principalen.

Eisenhardt definierar agentteorin som ett användbart verktyg för att förstå uppkomsten av informationsasymmetri mellan principaler och agenter (Eisenhardt 1989). Principalen kan vara

olika parter beroende på situationen i fråga, och enligt Power kan principalen vara vem som helst som är distanserad från den operativa verksamheten men ändå har ett intresse av ett visst agerande (Power 1997). Inom teorin finns två huvudsakliga ståndpunkter, första punkten handlar om styrning och påträffas oftast i situationer där principalen och agenten har olika mål. Andra punkten handlar om att minimera osäkerheten i de fall där utomstående intressenter har begränsad åtkomst till information i den dagliga verksamheten och därför inte kan kontrollera agenten (Eisenhardt 1989).

Eftersom denna studie undersöker vilken effekt revisorn har på skatterapportering har revisorns roll endast ansetts vara att säkerställa information till externa parter (Antle 1982). Genom att revisorerna utför granskningar har de möjlighet att minska informationsasymmetrier mellan agenten och principalen (Harris, Raviv 1979; Holmstrom 1979). Det blir därför naturligt att använda agentteorin som ett verktyg i analysen.

Agentteorin har använts otaliga gånger för att förklara förhållandet mellan bolagsledningen och ägarna i ett företag. I denna studie används teorin i stället för att analysera företagets relation till Skatteverket. I mindre bolag kan det argumenteras för att företaget, ledningen och ägarna i stor utsträckning har samma incitament då ägaren och ledningen ofta är samma person. Av denna anledning kommer interna intressekonflikter inte vidare diskuteras. Undersökningen bygger således på det förenklade antagandet att det endast finns två parter som kan förklara uppkomsten av ett skattefel.

Företaget betraktas här som agent, medan Skatteverket – som är distanserad från den operativa verksamheten – utgör principalen i undersökningen (Power 1997). Företaget (agenten) har i uppgift, från ett skatteperspektiv, att rapportera och betala korrekt skatt till Skatteverket (principalen). Skatteverkets önskan är att få in denna skatt men då de är distanserade har de inte samma kunskap, insyn eller möjlighet att kontrollera rapporteringen från företaget som företaget själv har. Då den lagreglerade skatten är en kostnad för företaget har de incitament att försöka

minimera kostnaden. Revisorns uppgift i denna relation blir således att kontrollera att företagets skatterapportering är korrekt och att därmed minska informationsasymmetrier mellan företaget och Skatteverket för att på så vis reducera förekomsten av felrapportering.

2.4 Ytterligare faktorer som påverkar skattefel

Forskning har bedrivits över åren för att finna förklaringar till varför företag och framförallt individer skattefuskar. Det är en fråga som har behandlats utifrån psykologiska, demografiska eller socialekonomiska faktorer, och där flera signifikanta faktorer har identifierats. Exempel på dessa är företagsledarens tidigare erfarenheter, finansiella situation och inställning till skattesystemet. Dessa faktorer kommer inte att användas givet uppsatsens omfång och studiens tidsberäkning. Nedan presenteras istället tidigare forskning som kan motivera kontrollvariabler givet den data som finns tillgänglig.

Collis har studerat liknande lagförändringar i andra länder i Europa. I en studie från 2004 skickades enkäter till ledningen i 385 företag för att undersöka om storleksmåten omsättning, balansomslutning och antal anställda är tillräckliga och bra storleksmått för att avgöra om ett revisionskrav ska gälla. Studien visade att omsättning var det som bäst kunde representera storleken på ett företag då den var minst beroende av branschfaktorer, men att storleken inte nödvändigtvis betydde att värdet av granskningen ökade (Collis, Jarvis & Skerratt 2004). 2010 genomförde Collis en liknande studie där Danmark och Storbritannien jämfördes efter att båda länderna hade slopat revisionsplikten. Med en logitregression fann Collin att endast omsättning inte kunde förklara kostnaderna och nyttan med granskningen (Collis 2010). Ettredge konstaterar dock att agentkostnader ökar i proportion till storleken och komplexiteten i ett företag då många intressenter blir distanserade från beslutstagandet (Ettredge et al. 1994).

I en studie utförd på små företag resonerar Rice för att företag vars prestation är under branschstandard kan komma att tillgå skattesmitning i ett sätt att kapa kostnader. Dock konstateras även att företag som har en ovanligt hög vinst ibland väljer att underrapportera

inkomster då de har en större möjlighet till det. Rice finner inte ett självklart samband, men indikerar att ett företags prestation kan ligga till grund för dess skattebeslut (Rice 1992).

Studier har även visat på att privata bolag tenderar att göra skattefel i större utsträckning än publika bolag. Detta kan förklaras av att det finns krav från kapitalmarknaden och strängare regler för de som är publika, vilket begränsar möjligheten till fusk. Cloyd, Pratt och Stock konstaterar att privata bolag har en större tendens att inte rapportera skatten korrekt då de har ett mindre tryck från externa parter. Det tenderar också att finnas en positiv korrelation mellan skattefusk och immateriella tillgångar, vilket går i linje med att vissa redovisningshändelser öppnar upp för tolkningsfrågor i hur avskrivningar ska behandlas, och därmed ger möjlighet till skatteplanering (Hanlon, Mills & Slemrod 2007; Cloyd 1995; Cloyd, Pratt & Stock 1996).

Collis finner dock, i studien som nämnts tidigare, att det uppfattade värdet av granskning också var beroende av agentförhållandet mellan ägare och långgivare, där informationen kvalitetssäkrades till en högre grad av revisorernas granskning. Här visade det sig att agentförhållandet mellan ägare och långgivare signifikant påverkade efterfrågan av granskning (Collis, Jarvis & Skerratt 2004).

2.5 Kopplingar till denna studie

Enligt svensk lag ska revisorn vara oberoende och kan inte enbart ta företagets intresse i beaktning. Om ett allvarligt brott förekommer måste revisorn rapportera till åklagare och styrelse (Kap. 42-44 §§ ABL). Camilla Nilsson, auktoriserad revisor på Grant Thornton, berättar att även Skatteverket underrättas i de fall skattefusk förekommer. Bolagsrevisorn måste vid varje granskning kontrollera att skatterapporteringen har genomförts korrekt, och i de fall mindre fel förekommer ser de till att de blir korrigerade. Dessa mindre fel som i stor utsträckning är oavsiktliga rapporteras aldrig till Skatteverket. Sparring (intervju, Skatteverket) berättade under en intervju att orena revisionsberättelser, revisionsberättelser där revisorn rapporterat väsentliga fel, kan ligga till grund för en senare skattegranskning. Enligt dessa resonemang bör revisorn upptäcka fel och korrigera eller rapportera dessa. Sannolikheten att också Skatteverket upptäcker felet bör då öka. Resonemanget styrks av Antle som menar att revisorns huvudsakliga roll är att förmedla och säkerställa information mellan företaget och dess intressenter. Revisorn bör därmed

minska informationsasymmetrier mellan företaget och Skatteverket då informationen som Skatteverket tar del av är granskad och godkänd av en tredje oberoende part. Enligt Wallace bör således risken för att Skatteverket grundar skattebeslutet på fel information minska.

Då den tidigare forskningen som behandlat risken för upptäckt vid skattefusk indikerar att riskfaktorn kan vara relevant för att avskräcka företag och individer från att fuska, bör företag med revisor fuska mindre (Fischer, Wartick & Mark 1992). Spicer och Thomas resonerar kring att risken för att upptäckas är svår att beräkna för företagen, men genom att ta bort granskningsmomentet helt kan företagen tolka detta som att risken minskat (Spicer & Thomas 1982). Allingham och Sandmos resonemang om att företaget gör det rationellt bästa valet genom att inte rapportera all inkomst givet att de inte blir granskade kan i denna situation tolkas som att den optimala fusknivån förskjutits (Allingham, Sandmo 1972). Det bör utan revisor vara bättre att rapportera felaktig inkomst i högre utsträckning förutsatt att företaget och Skatteverket har olika mycket insyn i företaget. Givet att företagets beslutstagare vill maximera nyttan bör de vara måna om att betala och rapportera så lite skatt som möjligt givet att Skatteverket inte är medvetna om att fel begås (Wallace 2004).

Mycket av den tidigare forskningen har inte reflekterat över hur just bolagsrevisorn påverkar skatterapportering eller skattefusk. Dock är den forskning som ovan presenterats nära anknuten och kommer därför appliceras.

3. Metod

I följande avsnitt redogörs den metod som tillämpas i studien för att undersöka om bolagsrevisorn har en påverkan på felrapportering av skatter och avgifter. Metoden bygger huvudsakligen på statistiska tester såsom en hypotesprövning och en logitregression för att analysera effekten av förekomsten av revisor. På så vis kommer ett eventuellt samband att undersökas och om förekomsten av revisorn bidrar till att förutspå skattefel.

3.1 Undersökningsmetod

Då studiens främsta syfte är undersöka om förekomsten av revisor har en påverkan på skatterapportering har en deduktiv kvantitativ ansats valts. Valet av en kvantitativ metod lämpar sig bäst i de fall då man ämnar undersöka statistiska samband (Olsson & Sörensen 2011). Vidare förefaller det naturligt att analysera ovanstående frågeställning utifrån en deduktiv ansats då undersökningssyftet är förutbestämt innan studiens början (Duc 2007). Undersökningen kommer trots sin kvantitativa karaktär att inkludera vissa kvalitativa inslag såsom intervjuer med Skatteverket och en bolagsrevisor. Det bakomliggande motivet till detta är den begränsning som påträffats kring tidigare forskning och därmed begränsningen i den knapphändiga teoretiska referensram som använts. Dessa intervjuer kommer delvis att ligga till grund för tolkning och analys av resultaten men används även vid val av kontrollvariabler.

3.2 Datainsamling

Studiens data angående urvalets resultat och balansposter samt revisorsstatus är av sekundär art och hämtad från databasen Retriever. Information om revisorsstatus har hämtats genom en undersökning av vilka bolag som hade en revisionsberättelse i årsredovisningen, då alla bolag med en registrerad revisor i slutet på räkenskapsåret måste inkludera denna. Data angående omprövningsbeslut är även den sekundär och har tillhandahållits av Skatteverkets analysavdelning (Whalroos). Denna data visar för vilka bolag skatter och avgifter ändrats genom omprövningsbeslut under räkenskapsåret 2012. Det är dock inte specificerat huruvida omprövningsbesluten är positiva eller negativa för de granskade bolagen, och av denna anledning görs ingen skillnad mellan dessa typer av omprövningsbeslut.

3.3 Testlogik

Den genomförda studien kan delas in i två delar. I en första del testas huruvida det förekommer samvariation mellan förekomst av revisor och omprövningsbeslut. I den andra delen av studien undersöks om den valda variabeln kan användas för att prognostisera ett aktiebolags sannolikhet att erhålla ett omprövningsbeslut. Studien kommer att jämföra alla aktiebolagen som erhållit ett omprövningsbeslut i urvalet med ett slumpmässigt urval aktiebolag som inte erhållit

omprövningsbeslut ur samma företagspopulation. Båda grupperna kommer att väljas utifrån urvalskriterierna som presenteras i avsnitt 4. *Avgränsning och urvalskriterier*.

Förekomst av revisor och omprövningsbeslut behandlas i studien som dummyvariabler. Företag med revisor som granskat årsredovisningen under räkenskapsåret 2012 har givits värdet 1 och de som inte haft detta har givits värdet 0. De som erhållit omprövningsbeslut under räkenskapsåret 2012 har givits värdet 1 och de som inte har erhållit omprövningsbeslut har givits värdet 0.

För att undersöka samvariation utförs ett Chi2-test som bygger på ett *contingency table* där observerat värde jämförs med förväntat värde enligt nollhypotesen. Det förväntade värdet beräknas med hjälp av en korstabell där rader och kolumner specificerar revisor och omprövningsbeslut.

Samtliga hypoteser kommer att testas på en signifikansnivå om 10 procent.

Hypotes samt hypotestest ställs upp enligt följande:

H_0 : ingen samvariation mellan revisor och omprövningsbeslut

H_1 : samvariation mellan revisor och omprövningsbeslut

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}} \quad E_{ij} = \frac{R_i C_j}{n}$$

Där H_0 förkastas om:

$$\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}} > \chi^2_{(r-1)(c-1), \alpha}$$

n : antal observationer

i : rad i tabell för revisor

j : kolumn i tabell för omprövningsbeslut

R_i : summerat antal observationer i rad i .

E_{ij} : estimerat antal observationer i ett fält.

O_{ij} : observerat antal observationer i ett fält.

(Newbold 2010 s. 649-654)

Efter utförandet av hypotesprövningen kommer en logitregression genomföras för att undersöka om revisorsvariabeln kan användas för att prognostisera sannolikheten att erhålla ett omprövningsbeslut. Regressionen kommer vidare att utreda sambandets karaktär och styrka. En logitregression lämpar sig väl i denna studie då den beroende variabeln är binär och syftet är att mäta sannolikheter (Wooldridge 2006 s. 583-589). Logitmodellen har dessutom andra fördelar gentemot övriga modeller då inget krav om normalfördelning finns, vilket innebär att regressionen fungerar för alla sorters data. Detta resulterar i att modellen kan hantera en snedfördelad datamängd. Slutligen finns inget krav om att relationen mellan den beroende och de oberoende variablerna ska vara linjärt. Då den beroende variabeln, omprövningsbeslut, är dikotom har denna statistiska metod ansetts vara passande. Om den beroende variabeln antar ett värde som är närmare 1 än 0 innebär detta att sannolikheten att erhålla ett omprövningsbeslut är

större än att inte erhålla detta. Logitregressionen testar simultant inverkan av flera oberoende variabler och dess förklaringsvärden (Bjerling & Ohlsson 2010).

Formeln för den tillämpade logitregressionen specificeras nedan:

$$P(Y) = \frac{1}{1 + e^{-(b_0 + b_1 X_{1i} + b_2 X_{2i} + \dots + b_n X_{ni})}}$$

Y: beroende variabelns utfall

b₀: beroende variabelns intercept

b_n: oberoende variabelns regressionskoefficient

X_{ni}: oberoende variabel

3.3.1 Test av modellens robusthet

För att undersöka logitregressionens generaliserarbarhet och robusthet kommer modellen testas för eventuella extremvärden. Det kommer genomföras en regression där utböling exkluderats som kommer jämföras med ursprungsregressionen. Detta för att undersöka hur mycket extremvärdena påverkat modellen. Vid identifiering av utbölingar kommer "Cook's distance", "standardiserade residualer", "leverage" beräknas för modellen som helhet och "DF beta" beräknas för samtliga variabler individuellt. Observationer med ett värde på "Cooks distance" eller "DF beta" som överstiger 1 kommer klassificeras som utbölingar. Vidare kommer observationer som har ett "leverage"-värde som överstiger tre gånger dess medelvärde att uteslutas. Slutligen kommer det undersökas hur många observationer som ligger två respektive tre standardavvikelser från det predikterade medelvärdet för att se hur stor spridning modellen har. En acceptabel gräns är att 5 procent av observationerna ligger utanför två standardavvikelser samt att inte mer än 1 procent ligger utanför tre standardavvikelser (Stevens 2002).

3.4 Identifiering av kontrollvariabler

För att besvara frågan om förekomsten av revisor har en påverkan på ett företags tendens att sköta skatterapporteringen på ett korrekt sätt kommer logitregressionen inkludera, utöver revisorsvariabeln, ett antal kontrollvariabler.

För att fastställa dessa kontrollvariabler och bättre förstå revisorns implikationer har tidigare forskning och intervjuer med Camilla Nilsson, auktoriserad revisor på Grant Thornton, Ulf Sparring och Benny Wennerstrand på Skatteverket använts. Den tidigare forskningen och intervjuerna komplettera varandra för att sedan ligga till grund för motivering av kontrollvariabler.

Måtten för kontrollvariablerna som sedan använts i modellen har identifierats genom ett backward Wald-test. De mått med störst signifikans och som mest bidragit till modellen har valts ut (Bjerling & Ohlsson 2010).

3.4.1 Definition av kontrollvariabler

Indikerar	Mått	Förväntat tecken
Tryck från externa intressenter	$b_2 = \frac{\text{Externa Räntekostnader}_n}{\text{Omsättning}_n}$	–
Tryck från kapitalmarknad	$b_3 = \frac{\text{Skulder till Kreditinstitut}_n}{\text{Totala Tillgångar}_n}$	–
Kapitalstruktur	$b_4 = \frac{\text{Eget Kapital}_n}{\text{Totala Tillgångar}_n}$	–
Prestation*	$b_5 = \frac{\text{EBT}_n}{\text{Omsättning}_n} - \frac{\sum_{i=1}^{\text{antal i bransch}} \frac{\text{EBT}}{\text{Omsättning}}}{\sum_{i=1}^{\text{antal i bransch}} \text{Antal observationer}}$	+/-
Bransch**	$b_6 = \text{Dummy 1: 1 om } n \text{ är i byggbranschen, annars 0.}$ $b_7 = \text{Dummy 2: 1 om } n \text{ är i IT-branschen, annars 0.}$	+ +/-
Bokslutsdispositioner***	$b_8 = \frac{\text{Bokslutsdispositioner}_n}{\text{Omsättning}_n}$	–
Immateriella tillgångar	$b_9 = \frac{\text{Immateriella tillgångar}_n}{\text{Tillgångar}_n}$	+

n = observation och företag

* Det subtraherade genomsnittet är baserat på värden från de företagen i samma bransch.

** Dummyvariabeln ställs i relation till detaljhandel-branschen.

*** Avsättningar är positiva, återföring negativa.

3.4.2 Diskussion av kontrollvariabler

Kontrollvariablerna har delats in i två kategorier, incitamentsvariabler och indikatorvariabler.

Under kategorin incitamentsvariabler hamnar de variabler som enligt tidigare forskning eller enligt intervjuade respondenter kan vara anknutna till medvetna val att behandla skatten på ett visst sätt. Under indikatorvariabler ligger de variabler som istället antyder att fel har gjorts och inte direkt kan förklaras av incitament.

Incitamentsvariabler

Kapitaltryck och kapitalstruktur:

Tidigare forskning har indikerat att krav från kapitalmarknaden är en faktor som påverkar bolags tendens att göra skattefel. Cloyd, Pratt och Stock gjorde i sin studie en jämförelse mellan publika och privata bolag, men resonemanget om kapitaltryck kan även tänkas vara applicerat på bolag av mindre storlek. En relation mellan företag och långgivare kan innebära att företaget har mer att förlora om bedrägeri uppdagas, och att kraven för transparens och därmed risk för upptäckt blir större. Om bedrägeri har förekommit är sannolikheten stor att kontraktet mellan långgivare och företag bryts, vilket skulle innebära en extra kostnad för företaget och bör vara avskräckande (Friedland, Maital & Rutenberg 1978).

Det är inte ovanligt att banker kräver att företag som söker lån har en revisor för att minimera informationsasymmetrier. Kontrollvariabeln kommer därmed reda ut eventuell spuriösitet med revisorsvariabeln. Kapitaltryck antas därmed påverka bolagets skatterapportering och ha en negativ korrelation.

Prestation:

Enligt studien utförd av Rice har företag som presterat relativt dåligt i vissa fall tenderat underrapportera inkomst för att på så sätt minska skattekostnader. Företag som presterar bra i relation till andra inom samma bransch kan dock se större möjlighet att underrapportera inkomst för att undvika skatt (Rice 1992). Det kan tolkas som att prestation kan ha en påverkan på ett företags tendens att underrapportera inkomst. Tendenserna Rice uttryckte i sin artikel uttrycktes också i en intervju med Sparring (Skatteverket) som menade på att företag som presterar dåligt kan försöka undkomma skattekostnader i ett försök att inte gå i konkurs, men företag som presterar väldigt bra kan se större möjligheter att underrapportera inkomst. I en intervju med

Wennerstrand framkom det att resultatmått och vinstmått kan indikera eventuellt skattefusk. Dessa vinstmått eller nyckeltal kan dock variera beroende på bransch.

Indikatorsvariabler

Bransch:

Enligt Sparring (Skatteverket, Intervju) ser ett företags verksamhet väldigt olika ut beroende på branschtillhörighet. Skatteverket gör branschrelaterade kontroller vilket gör att sannolikheten att bli upptäckt kan skilja mellan olika branscher. Byggbranschen är en av de tre branscher där grov ekonomisk brottslighet är mest utbrett vilket borde betyda att sannolikheten att begå skattefel är beroende av bransch och att denna är större för byggbranschen (Skatteverket, Ekonomisk brottslighet). Det kan även finnas olika skatteregler för olika branscher såsom rut- och rot-avdrag som kan vara komplicerade och därmed ge upphov till misstag.

Skatteplanering:

Cloyd med flera hävdar i en studie att privata bolag har mindre tryck från kapitalmarknaden och därmed större utrymme att vara mer kreativa med räkenskaperna än de publika bolagen. Med viss signifikans påträffades en positiv korrelation mellan skattefel och immateriella tillgångar då val av avskrivningsmetod möjliggör skatteplaneringsmöjligheter (Hanlon, Mills & Slemrod 2007; Cloyd 1995; Cloyd, Pratt & Stock 1996). Vid en intervju med Camilla Nilsson kan det varken bekräftas eller dementeras att detta förekommer i stor utsträckning, men att dessa fel ofta beror på okunskap och komplicerade regler. Beslutstagarna har inte alltid tillräcklig kompetens och oavsiktliga fel begås. Kontrollvariablerna immateriella tillgångar och bokslutsdispositioner har antagits ge möjlighet till skatteplanering.

4. Avgränsning och urvalskriterier

Då lagförändringen 2010 inneburit slopad revisionsplikt för cirka 250 000 företag har avgränsningar gjorts för att skapa ett homogent och jämförbart urval (Skatteverket 2010). Den data som tillhandahållits från Skatteverket är hämtad från en databas som inte har kapacitet att hämta ut fler än några tusen observationer åt gången. Då författarna inte har haft möjlighet att hämta denna data personligen har detta gjorts på Skatteverkets analysavdelning (Whalroos). Mängden data som tillhandahållits har varit begränsad till cirka 15 000 observationer. Urvalskriterierna är följande:

Bransch:

Studien fokuserar på 3 branscher där fördelningen mellan de som valt att behålla revisorn och de som valt bort revisorn, enligt UC, tidigare har legat nära 50 procent. Branscherna som valts ut är IT - kommunikation, bygg och detaljhandel. Enligt rapporten från UC verkar dessa branscher vara relativt indifferent vid valet av revisor vilket gör det intressant att undersöka vilken skatteeffekt det bidragit med. Denna avgränsning möjliggör vidare en analys av eventuella branschskillnader men också analys av ett relativt homogent urval (UC 2013).

Revisorspliktighet:

Då studien ämnar analysera avregleringens påverkan ur ett skatteperspektiv har alla bolag som är revisionspliktiga enligt tidigare specificerade kriterier exkluderats.

Storlek:

En avgränsning gjordes också med hänsyn till omsättning och endast företag med en omsättning på 1-5 miljoner SEK har inkluderats. Enligt Collis är omsättning det mått som bäst representerar storleken på ett företag (Collis 2004; Collis 2010). Genom detta kriterium skapas ett mer jämförbart och homogent urval och de flesta större bolagen som inte är revisionspliktiga inkluderas, medan de allra minsta bolagen som är inaktiva eller har mindre aktivitet exkluderas.

Tidsperiod:

Bolag som har bildats efter avregleringen har från start haft möjlighet att välja bort revisor. Dock har de redan befintliga bolagen fått denna möjlighet efter tidigast avslutat räkenskapsår efter att

lagen trädde i kraft. Då många bolag har brutet räkenskapsår är räkenskapsåret 2012 det första året då samtliga bolag som omfattas av lagförändringen haft möjlighet att avskaffa revisorn (Aktiebolagstjänst). Av denna anledning analyseras endast data från räkenskapsåret 2012, och endast bolag som presenterat en årsredovisning från detta år inkluderas i urvalet.

Bolagstyp:

För att alla bolag i urvalet ska vara jämförbara och följa samma lagar och regler har endast aktiebolag som association inkluderats. Företagsstrukturen i urvalet kommer på så vis vara mer homogent och jämförbart (ABL 2005).

Efter dessa urvalskriterier kvarstod en population om drygt 15 000 företag som uthämtats via databasen Retriever.

Retriever	Antal bolag (tusen)
Registrerade associationer	1 300
Bransch	-951
Revisorspliktighet	-180
Storlek	-152
Tidsperiod	-1
Bolagstyp	-1
Bolag hänförliga till studien	15

5. Resultat

I följande kapitel presenteras de resultat som framkommit i undersökningen. Inledningsvis presenteras deskriptiv data för att beskriva skillnader i urvalets två populationer. Därefter presenteras utfallet från hypotesprövningen i form av ett chi²-test och sedan resultaten av logitregressionen. Slutligen redovisas resultatet från robusthetstestet och hur modellen påverkas av extremvärdena.

5.1 Deskriptiv data

I det analyserade urvalet förekommer alla 114 företag som erhållit omprövningsbeslut och 386 företag som inte har erhållit omprövningsbeslut. Av de totalt 500 företagen har 118 av dessa valt att behålla revisorn och således 382 valt att avskaffa revisorn. *Tabell 5.1.1* visar hur många företag i respektive kategori som valt att ha kvar revisorn.

Korstabell				
		Omprövning		Total
		Nej	Ja	
Revisor	Nej	302	80	382
	Ja	84	34	118
Total		386	114	500

Tabell 5.1.1

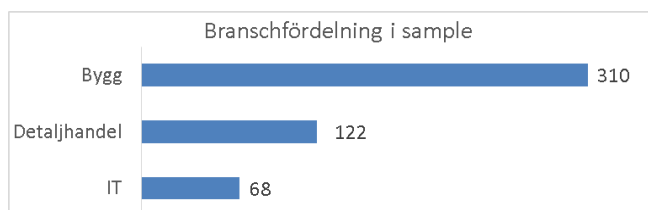

Diagram 5.1

I diagram 5.1 synliggörs att byggbranschen är kraftigt överrepresenterad då 62 procent av de analyserade bolagen verkar i denna bransch. Branschskillnaderna beror på att det finns fler registrerade byggföretag än IT- och detaljhandels-företag som uppfyller de urvalskriterier som tidigare presenterats.

Tabell 5.1.2 visar medelvärden och medianer för revisorsvariabeln och kontrollvariablerna. Andelen revisorer är högre hos kategorin företag som erhållit omprövningsbeslut där 30 procent av dessa haft revisor, mot resterande bolag där 22 procent har haft revisor. De största skillnaderna observerades i variablerna soliditet, andelen immateriella tillgångar och andelen bokslutsdispositioner. Företagen som erhållit omprövningsbeslut har i genomsnitt lägre soliditet och bokslutsdispositioner (0,158 och 0,76) än de företag som inte har erhållit omprövningsbeslut (0,28 och 1,93). Andelen immateriella tillgångar är högre hos bolagen som erhållit omprövningsbeslut (2,12 procent) jämfört med övriga bolag (1,04 procent). Det kan också utläsas att immateriella tillgångar, bokslutsdispositioner och skulder till kreditinstitut förekommer sällan då medianen är 0. Majoriteten av bolagen har inget av dessa tre poster i balansräkningen.

Statistik					
Variabler		Mean		Median	
		Omprövning		Omprövning	
		Nej	Ja	Nej	Ja
1	Revisor	0,22	0,3	0	0
2	Räntekostnader/Oms	0,0067	0,009	0,0011	0,002
3	Skulder kreditinstitut/Tillgångar	0,0927	0,0819	0	0
4	Soliditet	0,28	0,1576	0,3177	0,2622
5	EBT/oms-branschsnitt	-0,0058	0,0314	-0,0149	-0,0278
8	Bokslutsdispositioner/Omsättning	0,0193	0,0076	0	0
9	Immateriella tillgångar/Tillgångar	0,0104	0,0212	0	0

Tabell 5.1.2

5.2 Hypotesprövning

Vid test av samvariation mellan variabeln revisor och omprövningsbeslut har ett Pearson Chi2-test utförts. Detta test redovisas i första raden i tabell 5.2.1.

Chi2-Test				
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	3,173 ^a	1	0,075	
Continuity Correction ^b	2,742	1	0,098	
Likelihood Ratio	3,057	1	0,08	
Fisher's Exact Test				0,08
Linear-by-Linear Association	3,167	1	0,075	0,051
N of Valid Cases	500			

Tabell 5.2.1

Symmetric Measures		
	Value	Approx. Sig.
Nominal by Phi	0,08	0,075
Nominal Cramer's V	0,08	0,075
N of Valid Cases	500	

Tabell 5.2.2

Nollhypotesen har ställts upp enligt följande:

Hypotes	Beslutsregel
H_0 : ingen samvariation mellan revisor och omprövningsbeslut	H_0 förkastas om:
H_1 : samvariation mellan revisor och omprövningsbeslut	$\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}} > \chi^2_{(r-1)(c-1), 10\%}$

Då Pearson Chi2-testet visar ett p-värde om 7,5 procent kan nollhypotesen förkastas på signifikansnivån 10 procent. Detta betyder att det finns en signifikant samvariation mellan revisor och omprövningsbeslut.

Vidare har Cramers korrelationskoefficient undersökts. Denna antar ett värde mellan 1 och 0 och visar hur starkt sambandet är. Ett värde nära 1 betyder att sambandet är stark och det motsatta tyder på ett svagt samband. Mätning av dessa två variabler gav värdet 0,08 vilket är att anses som ett svagt samband.

5.3 Logitregression.

I Logitregressionen har de variabler som motiverats i avsnitt 3. *Metod* prövats i olika kombinationer med ett backward-wald-test. Kontrollvariablerna har sedan analyserats utifrån signifikansnivå och efter bidrag till modellen. Den slutgiltiga logit-regressionen ser ut enligt följande:

$$P(Y) = \frac{1}{1 + e^{-(-1,613 + 0,393X_{1i} + 11,780X_{2i} - 1,042X_{3i} - 0,132X_{4i} + 0,517X_{5i} + 0,494X_{6i} + 0,357X_{7i} - 5,665X_{8i} + 2,600X_{9i})}}$$

I modellen har olika cut-off-värden testats för att finna en optimal nivå där modellen predikterar högst andel observationer rätt (Wooldridge 2006 s. 589). Gränsen för den optimala nivån är 0,4 där 98,7 procent av de bolag som inte har erhållit omprövningsbeslut förutspås i rätt kategori och

12,3 procent av de bolag som erhållit omprövningsbeslut förutspås i rätt kategori (se tabell 5.3.1). Totalt predikteras 79,0 procent av observationerna till korrekt klassificeringskategori jämfört med den naiva modellen som predikterar 77,2 procent av observationerna rätt (appendix bilaga 1).

Klassificeringstabell				
Observerad		Förutspådd		
		Omprövningsbeslut		Procent korrekt
		0	1	
Steg 1	Omprövning 0	381	5	98,7
	1	100	14	12,3
	Total Procent			79
a. cut off-värdet är satt till 0,400				

Tabell 5.3.1

Vid framtagandet av modellen har variablerna prövats genom ett backward-wald-test. Detta test har möjliggjort en individuell analys av hur mycket modellen påverkas när den minst bidragande variabeln tagits bort. Samtliga variabler har sedan analyserats utifrån signifikansnivå och efter bedömning om hur stor bidragande kraft de har haft. Variablerna som ingår i modellen presenteras tillsammans nedan i tabell 5.3.2

Variabler i Ekvationen						
	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
X ₁ Revisor	0,393	0,247	2,544	1	0,111	1,482
X ₂ Räntekostnader/Oms	11,78	7,497	2,469	1	0,116	130601,985
X ₃ Skulder kreditinstitut/Tillgångar	-1,042	0,753	1,915	1	0,166	0,353
X ₄ Soliditet	-0,132	0,121	1,188	1	0,276	0,876
X ₅ EBT/oms-branschnitt	0,517	0,421	1,513	1	0,219	1,678
X ₆ Branscdummy bygg	0,494	0,287	2,967	1	0,085	1,639
X ₇ Branscdummy IT	0,357	0,41	0,759	1	0,384	1,429
X ₈ Bokslutsdispositioner/Omsättning	-5,665	2,439	5,395	1	0,020	0,003
X ₉ Immateriella tillgångar/Tillgångar	2,6	1,432	3,3	1	0,069	13,47
Constant	-1,613	0,273	34,862	1	0,000	0,199

Tabell 5.3.2

Den slutgiltiga logitmodellen innehåller således 9 variabler. Enligt Aldrich och Nelson bör antalet observationer per skattad variabel uppnå till minst 50 för att signifikansprövningen skall vara meningsfull i en logitmodell, ett kriterium denna modell uppfyller (Aldrich & Nelson 1985 s. 81).

Waldstatistik går att utläsa i tabell 5.3.2 och visar varje variablers bidrag till modellen. Måttet motsvarar signifikanstester vid en OLS-regression och går att beräkna genom att kvadrera Z-värdet (Wooldridge 2006 s 587). Detta test visar om β -koefficienten är signifikant skild från noll. Endast 3 variabler, bokslutsdispositioner, immateriella tillgångar och dummyvariabeln för byggbranschen kan på en 10-procentig signifikansnivå antas ha β -koefficienter som är här är skilt från noll. Det finns dock 2 variabler som har en signifikans under 15 procent vilket skulle kunna godkännas. En sammanfattad tabell över de förväntade tecknen på β -koefficienterna som motiverats genom tidigare forskning samt signifikans och faktiskt utfall presenteras i nedan i tabell 5.3.3.

För att på ett enkelt sätt kunna tolka β -koefficienterna kan sista kolumnen i tabell 5.3.2 studeras. Parametern $\text{Exp}(B)$ beskriver de anti-logaritmerade oddskvoterna och visar sannolikhetsförändringen då den förklarande variabeln ändras en enhet givet att övriga variabler hålls konstant vid dess medelvärde. Då $\text{Exp}(B)$ har ett värde som överstiger 1 indikerar detta att sannolikheten för att ett bolag erhållit omprövningsbeslut ökar då den oberoende variabeln ökar. Detta går även att utläsa på β -koefficienternas tecken.

Koefficient	b0	b1	b2	b3	b4	b5	b6	b7	b8	b9
Förväntat tecken		+/-	—	—	—	+/-	+	+/-	—	+
Faktiskt tecken	—	+	+	—	—	+	+	+	—	+
Signifikans	0,000	0,111	0,116	0,166	0,276	0,216	0,085	0,384	0,02	0,069

Tabell 5.3.3

Tabellerna 5.3.4 och 5.3.5 nedan visar med olika mått hur väl modellen passar studiens data samt modellens förklaringsvärde. Hosmer och Lemenshow-testet prövar gruppvis hur väl predikterade

värden stämmer överens med observerade värden i ett *contingency table*. En signifikansnivå över 0,05 betyder att modellen godkänns. Tabellen visar värdet 0,201 vilket väl överstiger 0,05 och betyder att modellens predikterade värden inte avviker mer från de observerade värdena än vad som skulle kunna förklaras av slumpen. R²-värdet anger för en linjär regression förklaringsvärdet av de oberoende variablerna på den beroende variabeln. Vid en logitregression bör inte för stor vikt läggas vid detta mått då det har en mer komplex lösning än vid en linjär regressionsmodell. Vid en linjär regression kan R²-värdet anta alla tal mellan 0 och 1, där maximalt förklaringsvärde är 1. Vid en logitregression är detta värde mer svårtolkat eftersom det maximala värdet kan vara lägre än 1. Användbarheten av både Cox och Snell samt Nagelkerkes R²-mått är begränsad eftersom en dikotom beroende variabels varians till stor del beror på sned-fördelningen hos kontrollvariablerna. Trots denna kritik är Nagelkerkes R²-mått det som vanligtvis används då detta mått är en justerad variant av Cox och Snells R²-värde och därmed kan anta värdet 1. Nagelkerkes R² är för denna modell 0,059, vilket är att anses som väldigt lågt men acceptabelt (Gujarati 2003 s. 605-607).

Modellsammanfattning			
Steg	-2 Log-sannolikhet	Cox & Snell R ²	Nagelkerke R ²
1	517,022 ^a	0,039	0,059
a. Estimationen avslutades vid iteration nummer 6 för att parameterestimatet förändrades med mindre än 0,001.			

Tabell 5.3.4

Hosmer & Lemeshow Test			
Steg	Chi-square	df	Sig.
1	11,018	8	0,201

Tabell 5.3.5

5.3.1 Robusthet & Generaliserbarhet

Vid test av robusthet identifierades 23 extremvärden. 1 observation överskred rekommenderat värde på "Cook's distance", 4 observationer överskred kriteriet för "DF-beta" och resterande 18 observationer klassificerades som utböling med hänsyn till "leverage". Vidare identifierades 4 procent respektive 0,2 procent av observationernas standardiserade residualer utanför 2 respektive 3 standardavvikelser. Detta anses vara acceptabelt (se avsnitt 3.3 metod).

Efter exkludering av observationerna som klassificerats som utbölingar förbättrades modellen och fick ett Nagelkerke-R² på 0,067 och predikterade 79,9 procent av observationerna i rätt kategori. Här kan också utläsas att signifikanserna för flera variabler ändrades, varav

revisorsvariabelns signifikans försämrades och blev 0,482. Resultaten redovisas i appendix bilaga 2 och kommer att diskuteras i avsnitt 6. *Analys*.

6. Analys

I följande avsnitt kommer ovanstående resultat att tolkas, anknytas till teori och diskuteras.

6.1 Tolkning

Efter genomförd hypotesprövning kan det konstateras att det finns samvariation mellan revisor och omprövningsbeslut då nollhypotesen kan förkastas på en 10 procent signifikansnivå. Dock visar resultatet från Cramers V att detta samband inte är särskilt starkt. Sambandet utreds mer genomgående i efterföljande logitregression och visar med en signifikans 11,1 procent att förekomst av revisor tenderar att öka sannolikheten för omprövningsbeslut. Detta förhållande visas också i tabell 5.1.2 där det kan utläsas att andelen revisorer är högre för de bolag som erhållit omprövningsbeslut. Dock är signifikansen inte tillräcklig för att nollhypotesen ska kunna förkastas på en 10 procent signifikansnivå i logitregression. Revisorsvariabelns β -koefficient kan därmed inte antas vara skild från 0.

I den slutgiltiga logitregressionen finns det 3 kontrollvariabler där nollhypotesen kan förkastas på en signifikansnivå om 10 procent och β -koefficienterna kan antas vara skilda från 0.

Kontrollvariablerna är variabeln för byggbranschen (8,5 procent), immateriella tillgångar (6,9 procent) och bokslutsdispositioner (2,0 procent). Som förväntat visade dummyvariabeln för byggbranschen att den relativt detaljhandeln har större tendens till omprövning. Resultatet stämmer överens med uttalanden från Skatteverket där denna bransch sägs vara en av de branscher där mest grov ekonomisk brottslighet förekommer. Detta kan vara en förklaring av den högre tendensen till omprövningsbeslut. Variabeln immateriella tillgångar visade också den riktning på β -koefficienten som tidigare forskning indikerat. Hanteringen av immateriella tillgångar är av mer komplex art och kan därför resultera i misstag vid avskrivning eller möjlighet till skatteplanering. Bokslutsdispositioner har i studien, likt immateriella tillgångar, också antagits vara förknippat med skatteplanering. Om ett bolag underlåtit att återföra dess

obeskattade reserver och blir påkomna kommer de snarast bli tvingade att göra detta, och erhåller också ett omprövningsbeslut. Återföringen kommer att visas i resultaträkningen det året omprövningsbeslutet erhålls. Stora återföring kan därmed indikera att omprövningsbeslut erhållits och bokslutsdispositioner kan då öka risken för att misstag begås.

De övriga variabelernas β -koefficienter kan inte antas vara skilda från noll då deras signifikansnivåer inte kan godkännas på en 10-procentig signifikansnivå. Efter utfört backward wald test beslutades att behålla samtliga variabler i regressionen då de bidrog till modellens totala förklaringsvärde. Fler företag predikterades i rätt kategori och modellens R^2 -värde blev högre. Modellens förklaringsvärde är trots inkluderingen lågt vilket visas av det låga R^2 -värdet och det faktum att modellen inte gör en bättre prediktion. Då modellen har flera signifikanta variabler indikerar det låga R^2 -värdet att väsentliga förklaringsfaktorer utelämnats ur regressionen. Som beskrivits tidigare har studier som behandlar företagsledningens tidigare erfarenhet, inställning till skattesystemet och finansiella situation inte använts då data inte kunnat inhämtas. Detta kan vara en förklaring till svagheten i modellen.

Som beskrivet i avsnitt *resultat* identifierades 23 utbölingar. Av dessa hade 12 erhållit omprövningsbeslut och således 11 inte erhållit omprövningsbeslut. Då modellen innehåller balans- och resultatposter bör identifiering av utbölingar ske med stor tillförsikt eftersom det med stor sannolikhet finns stora variationer mellan företagen. Av de som erhållit omprövningsbeslut har ca 10,5 procent klassificerats som utbölingar, jämfört med ca 2,9 procent av övriga bolag. Eftersom omprövningsbeslut utfärdas när något är fel i deklarationen kan det tänkas att dessa bolag har resultat- och balansposter som kraftigt avviker från övriga bolag. Vid närmare undersökning av de ovan identifierade utbölingarna kontrollerades och bekräftades att de rapporterade nyckeltalen överensstämde med både resultat- och balansräkning. När de identifierade utbölingarna exkluderades gav regressionen ett annorlunda resultat. Signifikansen ändrades för samtliga variabler, där revisorns signifikans kraftigt försämrades. Detta tyder på en svag modell och att den påverkan revisorsvariabeln visat i den ursprungliga regressionen till stor del kan ha berott på extremvärden.

Teori:

Enligt agent principalteorin bör revisorn minska informationsasymmetri gentemot Skatteverket då räkenskaper och verksamhet granskas och kontrolleras. Därmed bör både oavsiktliga och avsiktliga skattefel minska, något som de presenterade resultaten inte stödjer. Ur ett agent principalperspektiv där Skatteverket är principal verkar revisorn i denna studie inte signifikant minska informationsasymmetrier då sannolikheten för omprövningsbeslut inte kan antas bli mindre vid förekomst av revisor. Agent principalteorin bygger dock på antagandet att företag undanhåller information. Eftersom omprövningsbeslut inte endast indikerar avsiktliga skattefel måste agent principalteorin i detta fall ses som bristfällig för att förklara revisorns påverkan på skatterapportering för denna typ av bolag (Eisenhardt 1989).

Gjesdal och Antle beskriver revisorn som att denna både förbättrar den interna kontrollen i företaget och minskar informationsasymmetrier gentemot externa parter. Genom intern kontroll bör företagsledningen få bättre kontroll på skatterapportering och undvika misstag. Utifrån studiens resultat kan inte detta bekräftas då revisorn inte tenderar att ha någon påtaglig effekt på skatterapporteringen (Gjesdal 1981; Antle 1982).

Dessa avvikelser från tidigare studier kommer diskuteras i nästa avsnitt 6.2 *Diskussion*.

6.2 Diskussion

En revisors fokus vid granskning är bredare än vid Skatteverkets granskning då kontrollen inte enbart omfattar skatter. Alla tänkbara fel kan inte till en rimlig kostnad eller arbetsbörda kontrolleras vilket kan resultera i att det som ser korrekt ut “godkänns” utan att det vidare utreds. Det har tidigare förts ett resonemang om att revisorn bör ha en avskräckande effekt på fusk då revisorn enligt lag måste anmäla eventuella lagbrott. Enligt tidigare forskning utförd av Fischer et al. anses dock risken för upptäckt vid skattefusk endast påverka väldigt lite (Fischer, Wartick

& Mark 1992). Friedlands förklaring till detta är att storleken på straffavgiften är mer avskräckande än frekventa kontroller, vilket också kan stämma i detta fall (Friedland, Maital & Rutenberg 1978).

Sparring berättar också att orena revisionsberättelser kan användas som underlag för att Skatteverket ska utföra en granskning. Dessa är inte vanliga, men de förekommer (Sparring, Intervju). Om revisorn är avskaffad kommer denna information inte att anmälas eller rapporteras till Skatteverket vilket möjligtvis också kan vara en förklaring till att företagen som har revisorer har fler omprövningsbeslut.

Det är också möjligt att de som har störst kompetens att sköta bokföring och rapportering på egen hand väljer bort revisor. Då Skatteverket gör relativt få slumpmässiga granskningar är risken liten att de som fuskar blir upptäckta, givet att inget tips kommer in. Fel i deklarationen är troligtvis vanligt, och något som också resulterar i omprövning. Då det inte nödvändigtvis är revisorerna som utför eller godkänner deklarationen, kan dessa fel möjligtvis förknippas med kompetensen hos den person som står för utförandet i företaget. Enligt Nilsson är brist på kompetens hos företagsledaren det som ofta leder till att bokförings- och rapporteringsfel uppkommer (Grant Thornton, Intervju). Det är också möjligt att redovisningskonsulter används som substitut till revisorer när granskning inte längre är lagstadgat. Om företag som valt bort revisor istället anlitar en redovisningskonsult bör detta, utifrån ovan resonemang, minska oavsiktliga fel i deklarationen.

Då lagförändringen trädde i kraft 2010 har bolag, speciellt med brutet räkenskapsår haft en relativt kort tidsperiod på sig att ändra bolagsordningen för att avskaffa revisorn. Det har inte nödvändigtvis gjorts ett aktivt val. Om inte bolagsordningen ändrats behåller företaget i fråga revisorn per automatik. Det har i studien gjorts ett antagande om att alla företag i urvalet har gjort ett aktivt val om att behålla eller avskaffa revisorn när det i verkligheten inte behöver förhålla sig på detta sätt. Allingham och Sandmo konstaterar att risken för att bli upptäckt vid eventuell underrapportering av inkomst påverkar rapporteringsnivån (Allingham & Sandmo 1972). Om ett företag planerar att avsiktligt undanhålla skatt bör de ha ett incitament att avskaffa

revisorn för att minimera risken för upptäckt (Friedland, Maital & Rutenberg 1978). Enligt detta resonemang bör företag som gör avsiktliga skattefel välja att avskaffa revisor, och därmed ha en lägre andel revisorer. Om företagen inte gjort ett aktivt val bör rimligen ovanstående resonemang inte stämma.

7. Slutsatser

Frågeställningen som denna studie ämnat undersöka är huruvida förekomsten av revisor påverkar sannolikheten för att ett företag ska göra skattefel. Omprövningsbeslut har använts som indikator för skattefel och kan vara positiva eller negativa, avsiktliga eller oavsiktliga, små eller stora. Resultaten i denna studie tyder på att det finns samvariation mellan förekomsten av revisor och omprövningsbeslut. I de branscher som vi analyserat är frekvensen skattefel inte lägre i den grupp bolag som har revisor. Gjesdal och Antle har i tidigare studier visat att revisorn minskar informationsasymmetrier genom att säkerställa information som rapporteras till externa parter. Föreliggande studie ger inte stöd för ovanstående resonemang då resultaten inte ger några indikationer på att revisorn skulle minska sannolikheten för ett företag att felaktigt rapportera skatter och avgifter. Trots att en samvariation mellan revisor och omprövningsbeslut har identifierats förefaller sambandet mellan förekomst av revisor och omprövningsbeslut svagt.

Sannolikheten för att erhålla ett omprövningsbeslut verkar bero mer på branschkaraktär och skatteplaneringsmöjligheter än förekomsten av revisor.

Regressionsmodellen som skapats har lågt förklaringsvärde och är att betraktas som svag vilket visas av robusthetstestet. Modellen predikterar en acceptabel andel av observationerna i rätt kategori, men visar också att förklaringsvärdet i stor utsträckning härstammar från andra faktorer än revisorsvariabeln.

7.1 Reliabilitet

I syfte att besvara frågeställningen har studien avgränsats till att innefatta 3 branscher. Stora skillnader har identifierats mellan dessa 3 vilket kan indikera att en liknande studie som omfattar andra branscher kan ge annorlunda resultat. Inom avgränsningen har dock företagens data baserats på verkliga siffror som inte kommer att variera om ett nytt test genomförs. Bolagen som inte har erhållit omprövningsbeslut har slumpmässigt valts från angiven avgränsning och då dessa inte kommer vara samma om studien reproduceras kan resultaten påverkas. Det är inte heller säkert att revisorns påverkan kommer att ge samma utslag om andra år eller längre tidsperiod undersöks då andra företag kommer att inkluderas i studien.

Studiens data är exporterad från databasen Retriever och hämtad från Skatteverkets databas. Då tryckfel kan förekomma har de observationer som avvikit kraftigt från populationen kontrollerats med årsredovisning. Dessutom har författarna genomfört en stickprovsundersökning för att kontrollera eventuella brister och fel. Den data som har använts är inte subjektiv utan kommer att vara oberoende av vem som utför studien.

7.2 Validitet

Det finns många olika metoder att använda för att mäta validitet. Nedan kommer redogöras för 2 av dessa, intern och extern validitet.

Vid bedömningen av intern validitet mäts resultaten från studien mot verkligheten och vid extern validitet mäts resultatens generaliserbarhet (EKI 2003).

Denna studie ämnar undersöka revisorns påverkan på skattefel, där omprövningsbeslut används som indikator. Dock definieras inte vilken typ av fel som studien berör då dessa kan vara mycket små eller mycket stora. Den data som har använts visar inte heller på hur många fel som har förekommit, utan enbart om företaget i fråga har upptäckts med att rapportera skatter under året på ett felaktigt sätt eller ej. Skattefelen är baserade på de brister Skatteverket upptäckt och registrerat. Bolag som inte har erhållit ett omprövningsbeslut kan ha gjort fel men ändå undgått

upptäckt. Resultaten från studien stämmer till en acceptabel nivå överens med verkligheten då modellen predicerar 79 procent av företagen i rätt kategori vilket är något bättre än 77,2 procent som prediceras av den naiva modellen.

Studien som genomförts ämnar undersöka revisorns påverkan ur ett generellt perspektiv. Dock har den begränsats till endast 3 branscher där skillnader upptäckts. Dessa branscher behöver inte vara representativa för alla företag som omfattas av lagförändringen. Utöver denna avgränsning utgår studien från ett års data då endast detta funnits att tillgå sedan avregleringen. Revisorns påverkan har endast blivit mätt med data från 1 år, vilket också minskar validiteten då det kan tänkas att dess påverkan på skattefel är större under en längre tidsperiod. Modellen som har skapats kan inte heller appliceras på bolag utanför denna studies avgränsning, då revisorn kan tänkas ha en mer central roll.

7.3 Kritik och rekommendation till fortsatt forskning

Det faktum att avregleringen av revisionsplikten har skett nyligen har begränsat data till endast 1 år. Av denna anledning kan det vara intressant att göra en liknande studie i framtiden där data under en längre tidsperiod analyseras för att på så vis bättre utreda revisorns påverkan. Den korta mätperioden i denna studie begränsar möjligheten att mäta revisorns effekt på skatterapporteringen och blir således endast en indikation. Som tidigare nämnts har det inte gjorts någon skillnad på skattefelets karaktär, vilket också begränsar studiens relevans då det kan finnas många aspekter där revisorn inte har någon påverkan. Författarna har inte haft möjlighet att inhämta information om hur stor andel av omprövningsbesluten som hör till respektive kategori av skattefel. Det skulle vara intressant att i framtiden endast undersöka revisorns påverkan på skattefusk.

I studien är branschdefinitionerna baserade på de definitioner som använts av databasen Retriever. Dessa är relativt breda där flera företag inom branscherna kan vara av olika karaktär. Detta kan ha bidragit till att denna kontrollvariabel förlorat en del relevans. Det kan också

argumenteras att många av kontrollvariablerna som har använts är svagt förankrade i tidigare forskning då tillgången till liknande studier för små bolag varit begränsad. Kontrollvariablerna är i högsta mån valda utifrån de företeelser som har identifierats i tidigare forskning och har sedan återskapats för att efterlikna de mått som indikerar företeelsen. De är generella för att kunna anpassas till flera branscher, vilket kan ha dragit ned dess bidrag till modellen då Skatteverket använder mer precisa branschspecifika nyckeltal. En framtida studie som inkluderar både variabler baserade på balans- och resultatposter samt variabler som tar hänsyn till företagsledarens personlighet vore intressant.

Vid inhämtning av data har författarna använt Retriever för att inhämta alla företag som ligger inom urvalskriterierna. Författarna har också förutsatt att information om alla företag finns att hämta och att dess sorteringsfunktion sorterar bort företag som inte skulle ingå i urvalet. Brister i detta system skulle innebära att urvalet inte är slumpmässigt eller kan representera alla företag som egentligen ska ingå i urvalet.

Vid analysen av resultaten framgår det att branschtillhörighet kan ha en påverkan på företags tendens att göra skattefel. Det skulle vara intressant att utföra en liknande studie begränsad till en bransch för att bättre kunna isolera revisorns påverkan då mer branschspecifika kontrollvariabler kan väljas. Vidare vore det intressant att jämföra om revisorns påverkan skiljer sig mellan olika branscher, och vad detta i så fall beror på.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att modellen som har tagits fram i denna studie är relativt svag men trots detta har ett visst förklaringsvärde. Resultaten visar på att användandet av revisor inom mindre bolag inte verkar minska felaktig skatterapportering. Studiens resultat anses inte vara generaliserbara för alla branscher och större bolag men lyfter ändå upp en intressant aspekt av revisionsplikten. Det vore intressant att utveckla denna studie till att endast undersöka revisorns påverkan på skattefusk då en större avreglering i framtiden förefaller högst sannolik.

8. Referenslista

Artiklar:

Aldrich, J. & Nelson, F. 1985, "Linear Probability Logit and Probit Models". Andra upplagan. Sage Publications Inc.

Allingham, M.G. & Sandmo, A. 1972, "Income tax evasion: a theoretical analysis", *Journal of Public Economics*, vol. 1, no. 3-4, pp. 323-338.

Antle, R. 1982, The Auditor as an Economic Agent, *Journal of Accounting Research*, vol. 20, no. 2, pp. 503-527.

Beneish, M.D. 1997, Detecting GAAP violation: implications for assessing earnings management among firms with extreme financial performance, *Journal of Accounting and Public Policy*, vol. 16, no. 3, pp. 271-309.

Chang, O.H., Nichols, D.R. & Schultz, J.J. 1987, Taxpayer attitudes toward tax audit risk, *Journal of Economic Psychology*, vol. 8, no. 3, pp. 299-309.

Chow, C.H. 1982, Size, Debt and Ownership Influences, *The Accounting Review*, vol. 57, no. 2, p. 272.

Cloyd, C.B. 1995, The effects of financial accounting conformity on recommendations of tax preparers, *The Journal of the American Taxation Association*, vol. 17, no. 2, pp. 50.

Cloyd, C.B., Pratt, J. & Stock, T. 1996, The Use of Financial Accounting Choice to Support Aggressive Tax Positions: Public and Private Firms, *Journal of Accounting Research*, vol. 34, no. 1, pp. 23-43.

Collis, J. 2010, Audit Exemption and the Demand for Voluntary Audit: A Comparative Study of the UK and Denmark, *International Journal of Auditing*, vol. 14, no. 2, pp. 211-231.

- Collis, J., Jarvis, R. & Skerratt, L. 2004, The demand for the audit in small companies in the UK, *Accounting & Business Research (Wolters Kluwer UK)*, vol. 34, no. 2, pp. 87-100.
- Eisenhardt, K.M. 1989, Agency Theory: An Assessment and Review, *The Academy of Management Review*, vol. 14, no. 1, pp. 57-74.
- Ettredge, M., Simon, D., Smith, D. & Stone, M. 1994, Why do companies purchase timely quarterly reviews?, *Journal of Accounting and Economics*, vol. 18, no. 2, pp. 131-155.
- Fischer, C.M., Wartick, M., & Mark, M.M. 1992, Detection Probability and Taxpayer Compliance: A Review of the Literature, *Journal of Accounting Literature*, vol. 11, no. 2, pp. 1-46.
- Friedland, N., Maital, S. & Rutenberg, A. 1978, A simulation study of income tax evasion, *Journal of Public Economics*, vol. 10, no. 1, pp. 107-116.
- Gjesdal, F. 1981, Accounting for Stewardship, *Journal of Accounting Research*, vol. 19, no. 1, pp. 208-231.
- Hanlon, M., Mills, L. & Slemrod J, 2007, An Empirical Examination of Corporate Tax Noncompliance, *Taxing Corporate Income in the 21st Century*, Cambridge University Press, pp 171-210.
- Harris, M. & Raviv, A. 1979, Optimal incentive contracts with imperfect information, *Journal of Economic Theory*, vol. 20, no. 2, pp. 231-259.
- Holmstrom, B. 1979, Moral Hazard and Observability, *Bell Journal of Economics*, vol. 10, no. 1, pp. 74-91.
- Hossain, M., Perera, M.H.B. & Rahman, A.R. 1995, Voluntary Disclosure in the Annual Reports of New Zealand Firms, *Journal of International and Financial Management and Accounting*, vol. 6, no. 1, pp. 69-87.
- Jensen, M.C. & Meckling, W.H. 1976, Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure, *Journal of Financial Economics*, vol. 3, no. 4, pp. 305-360.
- Lee, T.A. 1970, The Nature of Auditing and Its Objectives, *Accountancy*, vol. 81, pp. 292-296.

- Peltier-Rivest, D. 1999, The Determinants of Accounting Choices in Troubled Companies, *Quarterly Journal of Business & Economics*, vol. 38, no. 4, pp. 28.
- Power, M. 1997, *The Audit Society – Rituals of Verification*. Oxford University Press.
- Rice, E. 1992, The Corporate Tax Gap: Evidence On Tax Compliance By Small Corporations, Edited by Joel Slemrod, 125-161. Ann Arbor, University of Michigan Press.
- Scholz, J.T. & Lubell, M. 1998, Trust and taxpaying: Testing the Heuristic approach to collection action, *American Journal of Political Science*, vol. 42, no. 2, pp. 398.
- Slemrod, J. 2007, Cheating Ourselves: The Economics of Tax Evasion, *The Journal of Economic Perspectives*, vol. 21, no. 1, pp. 1-48.
- Spicer, M.W. & Thomas, J.E. 1982, Audit Probabilities and the Tax Evasion Decision: An Experimental Approach, *Journal of Economic Psychology*, vol. 2, pp. 241-245.
- Tauringana, V. & Clarke, S. 2000, The demand for external auditing: managerial share ownership, size, gearing and liquidity influences, *Managerial Auditing Journal*, vol. 15, no. 4, pp. 160-168.
- van Dijke, M. & Verboon, P. 2010, Trust in authorities as a boundary condition to procedural fairness effects on tax compliance, *Journal of Economic Psychology*, vol. 31, no. 1, pp. 80-91.
- Wallace, W.A. 2004, The Economic Role of the Audit in Free and Regulated Markets: A Look Back and a Look Forward, *Research in Accounting Regulation*, vol. 17. pp. 267-298.
- Wallschutzky, I.G. 1984, Possible causes of tax evasion, *Journal of Economic Psychology*, vol. 5, no. 4, pp. 371-384.
- Watson, A., Shrives, P. & Marston, C. 2002, Voluntary Disclosure of Accounting Ratios In the UK, *The British Accounting Review*, vol. 34, no. 4, pp. 289-313.

Böcker:

- Cassel, F., 1996. Den reviderade revisorsrollen - en ören berättelse. Stockholm: Nerenius & Santérus Förlag, s. 88-91.
- Gujarati, D.M., 2003. Basic Econometrics, fourth edition. Boston. [McGrawHill](#).
- Newbold, P., Carlson, W.L. & Thorne, B., 2010. Statistics or Business and Economics. Seventh edition . New Jersey. Pearson.
- Olsson, H. och Sörensen, S., 2011. Forskningsprocessen - kvalitativa och kvantitativa perspektiv. Stockholm: Liber.
- Sjöström, C., 1994. Revision och lagreglering - ett historiskt perspektiv. Linköping: Linköping Studies in Science and Technology, Thesis No 417, s. 31.
- Stevens, J.P., 2002. Regression. I:Field, A., 2013. Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics. London: SAGE Publications Ltd.
- Wallerstedt, E., 2009. Revisorsbranschen i Sverige under hundra år. Stockholm: SNS Förlag, s. 24-29, 268-272, 286-287.
- Wooldridge, J.M., 2006. Introductory econometrics – a modern approach, third edition. Michigan State University. Thomson south-western.
- .

Intervjuer:

- Sparring, Ulf. Skatteverket. Samordnare på Skatteverket. [2014-04-14]
- Wennerstrand, Benny. Skatteverket. Samordnare på Skatteverket. [2014-02-28]
- Nilsson, Camilla. Grant Thornton. Auktoriserad revisor på Grant Thornton. [2014-04-15]

Övriga referenser:

78/660/EG Art. 51, Europeiska Kommissionen, Fjärde bolagsdirektiv

Aktiebolagslag (2005:551). [online].

Tillgänglig:<<https://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20050551.htm>> [Hämtad: 2014-05-01]

Aktiebolagstjänst, Vad gäller som övergångsperiod. [online.] Tillgänglig:

<<http://www.ab.se/redovisning-skatt/revision/krav-att-ha-revisor/revisorreglerna>> [Hämtad: 2014-05-01]

Bjerling, J., & Ohlsson, J. 2010. En introduktion till logistisk regressionsanalys. Göteborgs Universitet [online]. Arbetsrapport nr. 62. Tillgänglig:

<http://www.jmg.gu.se/digitalAssets/1307/1307026_Nr_62_Logistisk_regression.pdf> [Hämtad:2014-03-18]

Le Duc, M., 2007, Metodhandbok som tankekarta. Koncept version 0.7. [online.] Tillgänglig:

<<http://www.leduc.se/metod/Induktion,deduktionochabduktion.html>> [Hämtad: 2014-02-08].

Bolagsverket, 2014. Ändra eller välja bort revisor – Aktiebolag. [online] Tillgänglig:

<<http://www.bolagsverket.se/ff/foretagsformer/aktiebolag/driva/revisor>> [Hämtad: 2014-03-24].

Driva eget, 2010. Nya krav när revisorsplikten tas bort. [online] Tillgänglig: < [http://www.driva-](http://www.driva-eget.se/nyheter/pengar/nya-krav-nar-revisorsplikten-tas-bort)

[eget.se/nyheter/pengar/nya-krav-nar-revisorsplikten-tas-bort](http://www.driva-eget.se/nyheter/pengar/nya-krav-nar-revisorsplikten-tas-bort)> [Hämtad: 2014-03-01].

Driva eget, 2011.Höj gränsen för revisionsplikt. [online] Tillgänglig: < [http://www.driva-](http://www.driva-eget.se/nyheter/pengar/hoj-gransen-for-revisionsplikt)

[eget.se/nyheter/pengar/hoj-gransen-for-revisionsplikt](http://www.driva-eget.se/nyheter/pengar/hoj-gransen-for-revisionsplikt)> [Hämtad: 2014-05-01].

EKI, 2003. Validitet. [Online] Tillgänglig:<

<http://www.eki.mdh.se/Kurshemsidor/foretagsekonomi/robhan/reliabilitet.htm>> [Hämtad:2014-03-22]

Regeringens proposition, 2010. En frivillig revision. [online]. Stockholm justitiedepartementet.

Tillgänglig:

<<http://www.regeringen.se/content/1/c6/14/43/17/bd6f4a23.pdf>>

[Hämtad: 2014-05-01]

Riksdagen, 2013. Budgetproposition 2014 utgiftsområde 24 Näringsliv. [online] Tillgänglig:

<http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Budgetproposition-2014-Utgifts_H1031d27/?html=true>

[Hämtad: 2014-04-04]

Skatteverket. 2005. Rätt från början. Forskning och strategier. [online]. Rapport 2005:1.

Tillgänglig:<<http://www.skatteverket.se/download/18.612143fd10702ea567b80002571/rapport200501.pdf>> [Hämtad:2014-02-01]

Skatteverket. 2006. Handledning för skatterevision. Revisionsmodellen. [online]. SKV 622, utgåva 2. Tillgänglig:

<<http://www.skatteverket.se/download/18.7459477810df5bccdd4800015519/1163752805911/62202.pdf>> [Hämtad: 2014-04-01]

Skatteverket. 2009. Skatter i Sverige. Skattestatistiken årsbok 2009. [online]. SKV152, utgåva 12. Tillgänglig:

<<http://www.skatteverket.se/download/18.2ef18e6a125660db8b080002082/15212.pdf>>.

[Hämtad: 2014-01-30]

Skatteverket, 2010. Skatteverkets pressmeddelande. [online] Tillgänglig:

<<http://www.skatteverket.se/omoss/press/pressmeddelanden/riks/2010/2010/frivilligrevisionfordeminstabolagen.5.1a098b721295c544e1f800047828.html>> [Hämtad: 2014-03-22].

Skatteverket. 2014. Skattefelet. [online] Skattefelet. Tillgänglig:
<<http://www.skatteverket.se/omoss/omskatteverket/beskattningsverksamheten/skattefelet.4.7856a2b411550b99fb7800085636.html>> [Hämtad:2014-03-14]

Skatteverket. Ekonomisk brottslighet. [online]. Tillgänglig:
<<http://www.skatteverket.se/omoss/omskatteverket/beskattningsverksamheten/ekonomiskbrottslighet.4.76a43be412206334b89800051694.html>> [Hämtad: 2014-05-05]

SFS 2005:551. Aktiebolagslagen. Stockholm: Justitiedepartementet

SOU 2008:32. Statens offentliga utredning, 2008. Avskaffande av revisionsplikten för små företag. [online] Tillgänglig: <<http://www.regeringen.se/content/1/c6/10/21/24/04afd0c4.pdf>>
[Hämtad: 2014-04-01]

Thorell, P., Norberg, C., 2005. Revisionsplikten i små aktiebolag. [online] Svenskt näringsliv. Tillgänglig: <http://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/revisionsplikten-i-sma-aktiebolag_525930.html/binary/Revisionsplikten%20i%20sm%C3%A5%20aktiebolag>
[Hämtad: 2014-02-10]

UC, 2013. 3 av 4 nystartade aktiebolag väljer bort revisor!. Pressmeddelande. [online]. Tillgänglig:
<<http://www.mynewsdesk.com/se/uc/pressreleases/3-av-4-nystartade-aktiebolag-vaeljer-bort-revisor-839091>> [Hämtad: 2014-02-01]

9. Appendix

BILAGA 1- Backward-wald-test

Nedan presenteras resultaten från backward-wald-testet. Som kan utläsas i modellsammanfattningen ökar förklaringsvärdet för varje tillagd variabel. Här finns även den naiva prediktionen redovisad.

Classification Table ^a					
Observed		Predicted			
		Ompr		Percentage Correct	
		Nej	Ja		
Step 1	Omprovning	Nej	381	5	98,7
		Ja	100	14	12,3
	Overall				79,0
Step 2	Omprovning	Nej	381	5	98,7
		Ja	101	13	11,4
	Overall				78,8
Step 3	Omprovning	Nej	381	5	98,7
		Ja	102	12	10,5
	Overall				78,6
Step 4	Omprovning	Nej	381	5	98,7
		Ja	102	12	10,5
	Overall				78,6
Step 5	Omprovning	Nej	382	4	99,0
		Ja	104	10	8,8
	Overall				78,4
Step 6	Omprovning	Nej	384	2	99,5
		Ja	107	7	6,1
	Overall				78,2
Step 7	Omprovning	Nej	385	1	99,7
		Ja	109	5	4,4
	Overall				78,0
Step 8	Omprovning	Nej	385	1	99,7
		Ja	110	4	3,5
	Overall				77,8

a. The cut value is ,400

Hosmer & Lemeshow Test			
Step	Chi-square	df	Sig.
1	11,018	8	,201
2	9,164	8	,329
3	10,497	8	,232
4	13,804	8	,087
5	6,484	8	,593
6	5,525	8	,700
7	13,256	8	,103
8	,900	5	,970

Model Summary			
Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	517,022 ^a	,039	,059
2	517,772 ^a	,037	,057
3	519,140 ^a	,035	,053
4	521,064 ^a	,031	,047
5	523,150 ^a	,027	,041
6	525,214 ^a	,023	,035
7	527,594 ^a	,018	,028
8	528,564 ^a	,016	,025

a. Estimation terminated at iteration

Naiv prediktion					
Observed		Predicted			
		Omprovning		Percentage Correct	
		Nej	Ja		
Step 0	Omprovning	Nej	386	0	100,0
		Ja	114	0	0,0
	Overall				77,2

a. Constant is included in the model.
b. The cut value is ,400

Variables in the Equation															
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)			B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Revisor	,393	,247	2,544	1	,111	1482	Step 4 ^a	Revisor	,388	,245	2,520	1	,112	1475
	Ränt/Oms	11,780	7,497	2,469	1	,116	130601985		Ränt/Oms	12,601	7,467	2,848	1	,092	296727,097
	S:kred/T	-1,042	,753	1,915	1	,166	,353		S:kred/T	-1,209	,760	2,530	1	,112	,298
	Soliditet	-,132	,121	1,188	1	,276	,876		Bdum_bygg	,335	,234	2,041	1	,153	1398
	Bdum_IT	,357	,410	,759	1	,384	1429		Bokdisp/Oms	-5,093	2,395	4,522	1	,033	,006
	Bdum_bygg	,494	,287	2,967	1	,085	1639		Imm:T/T	2,394	1,399	2,927	1	,087	10,954
	EBT/oms-snitt	,517	,421	1,513	1	,219	1678		Constant	-1,492	,213	49,264	1	,000	,225
	Bokdisp/Oms	-5,665	2,439	5,395	1	,020	,003		Step 5 ^a	Revisor	,405	,243	2,762	1	,097
	Imm:T/T	2,600	1,432	3,300	1	,069	13,470	Ränt/Oms		12,555	7,357	2,912	1	,088	283431666
	Constant	-1,613	,273	34,862	1	,000	,199	S:kred/T		-1,236	,754	2,686	1	,101	,290
Step 2 ^a	Revisor	,398	,246	2,607	1	,106	1488	Bokdisp/Oms		-5,259	2,403	4,789	1	,029	,005
	Ränt/Oms	11,458	7,383	2,409	1	,121	94672,771	Imm:T/T	2,007	1,359	2,182	1	,140	7,443	
	S:kred/T	-1,120	,747	2,251	1	,134	,326	Constant	-1,271	,140	81,889	1	,000	,281	
	Soliditet	-,135	,119	1,287	1	,257	,874	Step 6 ^a	Revisor	,414	,243	2,916	1	,088	1513
	Bdum_bygg	,362	,237	2,325	1	,127	1436		Ränt/Oms	11,696	7,274	2,585	1	,108	120124,444
	EBT/oms-snitt	,499	,407	1,502	1	,220	1648		S:kred/T	-1,069	,734	2,121	1	,145	,343
	Bokdisp/Oms	-5,383	2,409	4,995	1	,025	,005		Bokdisp/Oms	-5,382	2,395	5,048	1	,025	,005
	Imm:T/T	2,375	1,399	2,883	1	,090	10,749	Constant	-1,249	,139	80,478	1	,000	,287	
Constant	-1,475	,215	46,922	1	,000	,229	Step 7 ^a	Revisor	,392	,241	2,647	1	,104	1480	
Step 3 ^a	Revisor	,413	,246	2,830	1	,093		1511	Ränt/Oms	5,686	5,734	,983	1	,321	294,670
	Ränt/Oms	12,994	7,489	3,010	1	,083		439692,097	Bokdisp/Oms	-5,279	2,398	4,848	1	,028	,005
	S:kred/T	-1,165	,760	2,349	1	,125		,312	Constant	-1,293	,136	90,063	1	,000	,274
	Bdum_bygg	,333	,235	2,009	1	,156	1395	Step 8 ^a	Revisor	,408	,240	2,881	1	,090	1503
	EBT/oms-snitt	,438	,369	1,406	1	,236	1549		Bokdisp/Oms	-5,355	2,405	4,959	1	,026	,005
	Bokdisp/Oms	-5,406	2,405	5,053	1	,025	,004		Constant	-1,252	,129	93,749	1	,000	,286
	Imm:T/T	2,389	1,399	2,915	1	,088	10,905		a. Variable(s) entered on step 1: Revisor_enlBristkod, Räntekostnader_div_Omsättning, Skuldertillkreditinstitut_div_Tillgångar, Soliditet, Branschdummy1IT, Branschdummy2, EBT_div_oms_minus_branschsnitt						
	Constant	-1,500	,213	49,492	1	,000	,223								

Bilaga 2 -Robusthetstest

Nedan presenteras modellen där utbölningar blivit exkluderade. Som kan utläsas ökar R2-värdet till 0,067.

Classification Table^{a,b}

Observed		Predicted		
		Omprovning		Percentage Correct
		0	1	
Step 0	Omprovning 0	375	0	100,0
	1	102	0	0,0
	Overall Percentage			78,6

a. Constant is included in the model.

b. The cut value is ,400

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	474,135 ^a	,043	,067

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than ,001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	11,931	8	,154

Classification Table^a

Observed		Predicted		
		Omprovning		Percentage Correct
		0	1	
Step 1	Omprovning 0	372	3	99,2
	1	93	9	8,8
	Overall Percentage			79,9

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a Revisor	,186	,264	,493	1	,482	1,204
Räntekostnader/Oms	5,006	14,532	,119	1	,730	149,253
Soliditet	-1,554	,528	8,665	1	,003	,211
Skuldertkred/T	-,829	,929	,796	1	,372	,437
EBT/oms-branschnitt	,127	1,059	,014	1	,905	1,135
Branschdummy IT	,613	,462	1,761	1	,185	1,846
Branschdummy bygg	,561	,313	3,216	1	,073	1,753
ImmateriellaT/T	-,593	3,707	,026	1	,873	,553
Bokslutsdisp/Oms	-6,031	3,618	2,778	1	,096	,002
Constant	-1,212	,327	13,768	1	,000	,298

Bilaga 3 – Analyserade företag

Picapoint AB	PLT Consulting AB	Aina Engborgs Kiosk Aktiebolag
Aktiebolaget Frans Hällqvist.	Königs Mode & Design AB	Optical Outlet Nordby AB
T. Karlssons Bosättnings Aktiebolag	Färgbua AB	Ulf Renström Aktiebolag
Ragnar Ahlqvist Aktiebolag	Källmalm Brothers AB	Torghörman i Hallstahammar Aktiebolag
Eriksson K.O. Bowling Ball Center Aktiebolag	Swede Sun Marketing AB	Konfektions Aktiebolaget Fröja
Aktiebolaget H-Form	Fyrklövern i Skellefteå AB	Brock's Subs Aktiebolag
Hermia Belysning Aktiebolag	Farfar Agust AB	TF Häst & Fritid Kaskad Aktiebolag
Skälby Blomstercentrum Aktiebolag	Tittibus Aktiebolag	Östavalls Bensin och Maskin Aktiebolag
Cyréns i Göteborg Aktiebolag	Gerrys Fisk AB	K:sson i Nyköping Aktiebolag
Francs Guld Aktiebolag	Jenny & Maud i Gysinge AB	BeJoKa AB
Bok och kontor i Kalix Aktiebolag	Mode & Skönhet i Sollefteå AB	Strikt Design AB
Hushållsmaskiner i Trelleborg Aktiebolag	Life Distribution AB	Omi Soja Produkter AB
Söderklenoden Antikmiljö Aktiebolag	Office i Ö-vik AB	Torslanda Blomsterhandel AB
Lagers Ur & Foto Aktiebolag	Rubius AB	Rebell Hobby AB
Nilur AB	Ljungs Goa AB	Southside Progress AB
Skellefteå Symaskinsbutik Aktiebolag	Andreas Herrkläder i Umeå AB	Swedish Sim AB
Solvies AB	Bright Buy Sweden AB	M Teknik E-handel AB
Johannas Golfshop Aktiebolag	KSHSAMS SWEDEN AB	Clifton House AB
AB Your Lady	Gunsta Krog AB	Löwet i Balans AB
Dorsander & Svärd Aktiebolag	Pålsboda Järn & Färg AB	Cotignac AB
Gentedimoda Aktiebolag	PerMik AB	Teara AB
Minimaskin Service Elfgrén Aktiebolag	Universal JDI AB	Vildmarksliv Outdoor Store i Värmland AB
Qlaz Ost & Kex AB	DS Hovslageriprodukter AB	Anna & Mikael Print AB
Tinas Hälsobod Aktiebolag	Quality K9 AB	Viskans Plåtslageri AB
Kävlinge Golvmiljö AB	Peter Österlund Mynt AB	I Berggren Fastigheter AB
June Spel & Tobak Aktiebolag	Karamellagret i Östersund AB	Peters Elektrotekniska Aktiebolag
Texon Tyger och Entreprenad AB	Vallströms skor & väskor AB	Erik Wikstedt El & Maskinservice Aktiebolag
Norra älvsstranden Konditori AB	Asian Dragon AB	Lundborgs Rör Aktiebolag
BISNAV AB	Njuta i Hjo AB	Rolf Carlsson Kyl Aktiebolag
Klockslaget Luleå AB	Dinnerpeace International AB	Fjärås Grävaktiebolag
Martin Nord AB	Asgari of Sweden AB	Aktiebolaget El-Tjänst i Vänersborg
Mat torget i Stockholm Aktiebolag	SWIECH FOOTWEAR AB	Boväl i Ängelholm AB
Syncentrum i Tomelilla AB	Mat i Mora AB	Arkitektverkstan i Hudiksvall Aktiebolag
Centralkonditoriet i Brunflo AB	Eurotema Insulation Systems AB	Österskärs El-Åke Johansson Aktiebolag
Ola Bäckman AB	Hans Säljservice AB	Snickerifirma Börje Johansson Aktiebolag
PerNic Data AB	AB Alla	Hålspecialisterna i Malmö AB
Solo Me AB	Ramys food AB	Elstil Aktiebolag
Ingela Cras AB	Näckrosens Tobak och Livs AB	Elektrikern Stig Larsson Aktiebolag
Möblera Nordic AB	Profly Sportfiske i Kungsbacka AB	Mur & Puts R. Edlund Aktiebolag
Jennic B AB	Blomsterkroken AB	Klargester Aktiebolag
Väsby Radio - TV AB	Parlanti Passion Europe AB	Klintens El Aktiebolag
Lek & Djursaker i Lysekil AB	Återvinningens Alltjänster i Motala AB	mentine AB
Ängelholms Blommor o Blad AB	Netail AB	IKÅ-Bygg Aktiebolag
Gösens Sportfiske AB	Torö Lanthandel AB	Olles Rör Aktiebolag
Neva AB	SaltochSol Skärgårdsservice AB	DoDi West Aktiebolag
AB Bengt Gunnars Rör	.iluxur. AB	BYGGFINN Aktiebolag
Sommarbackens Ullbod AB	Classic Swedish Souvenir AB	Sundex Aktiebolag
Hund i Falkenberg AB	DAMERIK Sweden AB	Hedströms Byggservice i Alfta AB
Kök & Presentboden i Säffle AB	Livco i Karlstad AB	Edman Design Project AB
Styx AB	Cosmoz Bild & Ljud AB	Bremora Bygg och Marin AB

Krylbo Golv Aktiebolag	Krusenberg Mark & Park AB	KJ Plåt AB
Lundabygdens Rörservice Aktiebolag	Hotell Lanterna AB	Rosén & Sjöstedt Byggnads AB
3En AB	Villaisolering Sverige AB	MVI Östersund AB
Måleritema i Haninge Aktiebolag	Ulf Evertson Byggkonsult AB	A-COD AB
Easydialer Sweden AB	D&R Konsult AB	Ale Bygg & Kakel AB
Hammargrens Rör Aktiebolag	Mälarfilm AB	STB Ventilation AB
Brincks Bygg Aktiebolag	Borgs Elektriska Horn Aktiebolag	Byggcity Byggconsult AB
Plutarchos Aktiebolag	Dan Björk Plåtslageri AB	Boxholms Gräv AB
OTM Måleri Aktiebolag	Byggplåten Sala AB	Bålsta värme o sanitet AB
Segetorps Entreprenad AB	MD&SD FASTIGHET Aktiebolag	DRAKENBERG SJÖLIN AB
Axfone Networks AB	Repexpressen AB	Lars Karlsson Bygg i Älvängen AB
Linköpings Plåtslageri Aktiebolag	Isacsson Pansol AB	J H VVS i Hörby AB
Å P Schakt Aktiebolag	Dahlqvist Dyk & Anläggning AB	Enhörna Mark & Allservice AB
Plåt & Dekor i Mjölby AB	Högsander VVS & Energi AB	GFU Bygg & Kakel AB
Husums El Entreprenad Aktiebolag	Bäckby Måleri AB	Uffes Gräv & Transport i Arboga AB
Kullabygdens Måleriservice Aktiebolag	Brännö Bygg & Spräng Aktiebolag	Hanhals Köksmontering AB
OD Sjöteknik Aktiebolag	Erik Eriksson Arkitektkontor AB	Aspbyggen AB
Rörmokeriet i Viken AB	Schörlings VVS AB	G & J Renovering AB
Alafors Bil & Maskin AB	improventa AB	Ubby Byggservice AB
Inadire Teknik AB	Mats Bogestrand Produktion Aktiebolag	Projektbyrå Mats Niklasson AB
Ollebo Fastigheter AB	Royard Management AB	Grand Slam Fastighetsutveckling AB
Jonasson Elservice i Visby AB	Jönköpings Fasad Aktiebolag	Bygg-Koncept i Malmö AB
Metodia AB	LEBO Consulting AB	Trasthagen Bygg AB
Hanssons Grävarbeten i Saxtorp AB	Sälen Husbygg AB	Mariapark El AB
Efcon Formbyggarna AB	M. Lundgrens plåt AB	Mossamyren Konsult AB
Modultak i Göteborg AB	Projektsystem i Väst AB	Sprutisolering Syd AB
Golvservice Bo Sworén AB	KAFÅ Grävtjänst AB	Linjeexperten i Kristianstad AB
Berggren Byggare i Stuvsta Aktiebolag	Benny Gustafsson Maskingrävning AB	PlåtMicke i Tygelsjö AB
Roland Hallberg Måleri AB	S-E Steen Gräv AB	Ventilationsteknik i Svea AB
Trollsta bygg AB	Lennmarks Måleri AB	Anders Obäck AB
Glaskogen Bygg & Fritid AB	GPM Maskin AB	P. Malm Entreprenad AB
Gräv o Byggservice Evy Persson AB	Tores Energibygg AB	Golvspecialisten i Östergötland AB
Byggnads AB L. Iveskiöld	ÅF & LD Design i Jönköping AB	Woxnadalens Bygg AB
Tors Plåt & Smide Aktiebolag	MDK Bygg och Städ AB	Anderssons & Olofssons Elektriska AB
C F Entreprenad & Konsult AB	Sandins Elservice i Ö-vik AB	AB Elexpert i Väst
Kvalitetsbyggarna i Borås AB	JKA Lyft och Transport AB	Ölands El & Värmeteknik AB
M Nykvist Schakt o Planering AB	Kakel Kontroll Syd AB	Åström Bygg & Kaminer AB
Röde Anlägg Aktiebolag	ABEO AB	Sarark Design & Bygg AB
Lund & Johansson Elteknik AB	Täby Carpenters AB	Brämmesås Entreprenad AB
ID Bygg i Stockholm AB	Svanbergs Bygg & Snickeri AB	Trevent Arenasupport AB
Bolia service AB	Road to Market AB	Jönsgård Plåtslageri AB
Björklunds Rörsvets i Rimbo AB	N lab. AB	HT Butiksmontage AB
LST Fastighetsteknik Aktiebolag	Härene Gräv och Transport AB	RO's Måleri AB
Kalvö Invest AB	Manema Bygg och fastigheter AB	Sunnebjör & Riemer VVS-teknik AB
Mats Nordins El Aktiebolag	Björkbacken i Röstånga AB	Jotunheim Fastigheter AB
Flytkraft i Hagfors Aktiebolag	H & B Blomgren Konsult AB	Vendernas Elteknik AB
Elgruppen i Finspång AB	Lövja Bygg AB	GK Klimatpolen AB
Anders Ljungkvist Gräventreprenad AB	MBAB Mellby Bygg AB	VMA Mark & Anläggning AB
Chamulcus Aktiebolag	Stefan Claesson Elservice AB	TeCe Byggteknik AB
Plåtslageriet i Stortorp AB	PETTERS BYGGPLÅT AB	Dolkit AB
Örnsköldsvik Sjöbergs Entreprenad AB	Långbro Rörteknik AB	Yayabee Sweden AB
Hanell Entreprenad i Gävle AB	Everta AB	Biscover AB
Nordstål Sverige AB	Sörgården Trädgårdsentreprenad AB	Ljudata AB
Tommie Hjelms Bygg AB	LandNet AB	Burcom AB
57 Footwear Sweden AB	HB Datagolv & Byggservice AB	Strawberry Hill AB
Vessige Maskin AB	Gefle Interiör AB	Codeline AB
Svedek EL och väg AB	Kolstads Göteborg AB	J Blomqvist Technology & Design AB

AB Lindros Byggservice	SNC Bygg i Stockholm AB	Kewin's AB
EKO Byggkonsult i Enköping AB	Kronvall Entreprenad AB	Arenberga Bygg och Akustik AB
Paulsson Bygg och Ventilation AB	GT Rörservice AB	Franks BRM AB
Lennjont AB	100 Procent Bygg o Mark AB	Team FO Produktion AB
Krohns Byggplåt AB	Projektledda Byggtjänster Stockholm AB	Byggkuriren AB
Roines Elservice AB	J.W.A.D Bygg och Smide AB	Fogfria Golv i Sunne AB
P Trygg Energiteknik AB	Smedby Bygg och Kakel i Norrköping AB	Full Colour AB
Gemit Solutions AB	Renoveringssystem AB	Mickes VVS-service i Visby AB
LOWA Byggteknik AB	Vätö Mark & Bygg Aktiebolag	Timram AB
UME KAKEL AB	Helatolvajhus i Sverige AB	Sölvesborgs VVS Teknik AB
H - Construction AB	K.S. Öberg Måleri Aktiebolag	FourTech AB
Jonas Gustafsson AB	Schönhult Konsult Aktiebolag	MA Bleck & Plåt AB
Troja Ventilation och bygg AB	F F G Golv Aktiebolag	Kundus Bostäder AB
VA-Konsulten Magnus Aronsson AB	Degersjö Entreprenad & Plåt Aktiebolag	Byggresult AB
Zommarin Consulting Aktiebolag	TSB Bygg & Akustik Aktiebolag	R.E.T.T. Solution AB
Altitude Access Scandinavia AB	Västerås Nya Elcentral Aktiebolag	Målarluft Aktiebolag
Byggkompaniet i Halmstad AB	Kilohearts AB	Nord Snickarna AB
AB ÖIJ Bygg, Plåt & Snöröjning	Lej Ut Reklambyrå AB	Blomberg & Söner Byggledning AB
Juva bygg AB	Berghogens Maskin Aktiebolag	Ryds Glas i Östersund AB
El Atlet i Göteborg AB	Janne Olsson Gräv o Planering AB	Gripenhus i Sverige AB
Utby VVS AB	City Sten, JJ, AB	Karlas Allservice AB
Xpertmåleri i norr AB	Lagtexten AB	Adium Bygg AB
Jarls Golv AB	CANEMA AB	Geton Consulting Aktiebolag
Neotel AB	Svenska Bygg & Miljö AB	VP Plattsättning & Byggtjänst AB
Bygg och Bad Kungälv AB	Minh Du Ahngeng AB	Montage 54 AB
Hålda Maskin AB	Byggteknik Syd Ingenjörbyrå AB	Edsbyns Entreprenad AB
F Ekstrand Allservice AB	Klemab AB	Gute Högtryck AB
Estié Rör & Värmservice AB	Sundqvist Konsult i Tullinge AB	NILS SWEDEN AB
Charger Schakt AB	BYGG & design i Nybrostrand AB	Grundströms Åkeri och Entreprenad AB
Betong & Bygg i Kungsbacka AB	MIHAB i Stockholm AB	A Bygg och Montage i Piteå AB
Faves Bygg AB	Juhlins Maskiner AB	M Olsson Måleri i Gnesta AB
Fredrikssons Kakelsättning AB	Industrirör Norr AB	Hansför AB
Peters Fogservice AB	Tjällmo El AB	VDB Entreprenad AB
WT Partnership Scandinavia AB	Gunluvin AB	EBRIDGE Management AB
Johan Nyberg VVS AB	Jump Line Consulting AB	Westvalley Aktiebolag
Ingemars Plåt AB	MARCUS BYGG I MALMÖ AKTIEBOLAG	IT Mediation Group Nordic AB
Hammarstrand Peter AB	Grangaard Consulting AB	SpeechCraft AB
VME Markentreprenad AB	Mats Olsson Bygg i Östergötland AB	Appendit AB
Suedé Consulting Group AB	Slutsteget AbAkuten 1013 i Malmö AB	ELDGOS AB
AMANI Bygg & All Service Aktiebolag	Civkon Järnvägskonsult Aktiebolag	Freebee AB
Sundberg Bygg & Entreprenad AB	J&J Koncept AB	Secured eMail Göteborg Association AB
Asplings Bygg AB	Bizitel AB	Relex Scandinavia AB
Måleri Blålockan AB	Bygg & Målerigruppen Tumba Aktiebolag	Wasastadens Konst, Kristall & Ram Aktiebolag
Eulogica AB	Infochannel Sweden AB	Renoveringsbyggarna Svensson AB
Novaspring AB	C2CIT Solutions AB	Lundblad Organisation och Ledarskap AB
riplan AB	M Elfving Data AB	Våga affärsutveckling och butikskommunikation AB
InnoWeave AB	Innovation Software 1 AB	Sydsvenska Trädgårds- och Anläggnings Aktiebolag
Atebion Sverige AB	Mintrop Consulting AB	Njutångers Ventilationsrekonditionering Aktiebolag
Mindspace Luleå AB	TestAdvance Sverige AB	Ingvar & Roland Jonssons Gräv i Ostra Aktiebolag
Bold IT AB	Vialync AB	Roger Pettersson Elinstallationer Aktiebolag
Morfosia AB	2Book AB	Anders Lindberg Maskin & Entreprenad AB
Permyr Consulting AB	Software Dynamics IT-Konsult AB	Formverket Design & Produktion i Sverige AB
Jobspot AB	Procust AB	BYGG OCH INREDNINGSSERVICE KM AB
Heiste Consulting AB	RedBridge Technology AB	House Level Gothenburg Konstruktion Aktiebolag
Form1 AB	Snotra IT AB	Ro-Ru bröderna Bygg och plattsättning AB
Eneroth EWSC Aktiebolag	MDSL Europe AB	Stockholms Undertak, Vent och Elmontage Aktiebolag
MAGREIT CONSULTING AB	Skanne Consulting & Invest AB	STORSTADENS BYGG & FASTIGHETSERVICE AB
Berg IT AB	Carl Åkerlund Consulting AB	Tomas & Mattias Elinstallationer i Töreboda AB
Kennemar & Cole AB	QDC Qvarnlöf DataConsult AB	SAMKO, Ove Samuelsson Markkonsult AB
Manidajo AB	Astuio AB	